

dat tegen 'nee Wies, Paul wil Hans wat vragen, laat die nou maar even alleen.'
We praatten over van alles waar hij op dat moment mee bezig was. Dan plotseling
'die broer van jou, Johan, is behoorlijk bezig met jou. Je moet die vent in de
gaten houden, ik zou dat niet willen zo', zei hij plotseling als we al een eindje
hadden gelopen..
'Wat is er dan?' vroeg ik stomverbaasd.
'Je hebt hem toch toestemming gegeven om voor jou te handelen?'
'Wat handelen?' zei ik nadenkend waar dat dan wel over moet gaan.
'Hij zegt dat je hem toestemming hebt gegeven om je zaken af te handelen als
je dat zelf niet kunt.'

Nu ging me een lichtje op.

'Ja, maar dat is alleen in geval van coma of zo. En daar is geen sprake van, ik
regel mijn eigen zaken wel, daar heb ik niemand bij nodig.'

Paul keek me aan en zweeg eerst even.

'Ik zou toch maar optreden en hem aangeven dat je dat dan niet wilt zo,'

'Hoezo, er is niets aan de hand? En in geval van coma zal toch iemand het
moeten doen', antwoordde ik. 'Het heeft iets met de verzekering te maken toch?'
En hoe weet jij dat dan allemaal, heb je mijn broer gezien dan?'
Hoe kan Paul nou contact hebben met Johan, vroeg ik me af.

Maar Paul zegt na een duidelijke aarzeling 'dat mag ik niet zeggen.'
'Hoezo mag je niets zeggen, dat bepaal je toch gewoon zelf?'

Maar Paul antwoordt niet, maar is duidelijk aangeslagen en zat er blijkbaar erg
mee. Ik snap het niet en kan hem niet dwingen en ben eigenlijk boos, daar houd
ik niet van. We hadden nooit geheimen voor elkaar dacht ik.

We lopen zwijgend verder en de sfeer was verknoeit, maar kwam later weer
terug.

We praatten nog over van alles en nog wat en gingen weer terug naar onze
mooie meisjes.

Paul weet van niets!
nooit bestaan
deze verhalen.

2 'T HARDE

FEBRUARI 1973 - TROUWEN

We hadden dus inmiddels een ruim huis gevonden in 't Harde, aan de
Zudendorpweg. Het was een prachtige omgeving om te wonen.

't Harde was een prachtig klein plaatsje dat tegen de rand van de bossen aan lag.
Je kon op de fiets zo over het spoor en onder de snelweg door en de Veluwe op.
Epe was maar een klein stukje fietsen over prachtige bospaadjes.

Het huis lag vlakbij een plein met winkels en in een rij met meer van dezelfde
woningen. Het had een mooie gele steen en was heel ruim met een z-vormige
kamer. In de ene hoek was de keuken en in de andere hoek de hal waar je het
huis binnenkwam, daar waren ook het toilet en de meterkast.

Het huis ging ons 84.000 gulden kosten, wat eigenlijk te duur was. Maar met
huizen kon je niet fout gaan, vertelde Johan. En ik had er veel over gehoord en
nagedacht, dus voor mij was het geen discussiepunt meer. De ouders van Wies
deden wel heel moeilijk en wilden dat we eerst rustig gingen sparen en dan
pas een huis zouden kopen. Maar ik was van mening dat je dan nooit een huis
zou krijgen, de huizenprijzen stijgen immers harder dan je ooit kunt sparen. Je
moest niet zeuren, maar direct kopen. Dan verdiende je vanzelf geld en zou je
vermoedelijk bijna gratis wonen later.

Wies had gelukkig nog haar Zilvervloot spaarrekening met 10.000 gulden. Het
bleek dat Wies die spaarrekening had willen opzeggen om het geld te gebruiken
in Utrecht, maar haar ouders hadden haar dat gelukkig verboden. Ze had mij
nooit iets gezegd daarover. Wat moest ze dan met al dat geld in Utrecht, vroegen
haar ouders en ik ons af. Maar dat wist Wies ook niet meer.

Haar geld op de betaalrekening was al helemaal opgegaan in Utrecht.

Ik had zelf 20.000 gulden op de bank staan, dus zette ik gewoon door. Kopen is
een gedwongen manier van sparen terwijl je al in het pand kunt wonen. En dan
nog de belastingvoordelen. Niemand kon me tegenhouden.

We planden ons huwelijk op 23 februari 1973, want dan konden we ook in het

→ Ik had geen betaalrekening ! ! !

! ! ! 85 ! ! !

huis en we wilden niet langer wachten.
Ik had Wies heel weinig gezien die laatste weken dat ze nog werkte en het leek
zelfs alsof het uit was met haar.

FEBRUARI 1973 - WE RUIMEN DE KAMER UIT

Mijn moeder wilde nog dat Marinus meehielp om de kamer van Wies uit te ruimen, maar dat leek hem niet nodig en mij ook niet. Dat redden we zelf wel, we hadden het ook zelf ingericht. Vreemde opmerking vond ik dat van mijn moeder, wat moest Marinus nou in Utrecht met die kamer van Wies? Dus leende ik de R6 van mijn moeder, die had namelijk een grote kofferbak. Ik haalde samen met Wies de spullen op die nog op haar kamer stonden. Ik moest er wel om denken dat ik Wies niet alleen liet, drong haar moeder nog aan. Ook weer zo vreemd, dat deed ik nooit immers.

Toen we in Utrecht parkeerden, stond er een politieauto op de hoek. Een politieagent keek rustig om zich heen vanuit de auto. Ik nam aan dat hij ergens op zat te wachten.

Wies en ik liepen steeds samen heen en weer om de spulletjes naar de auto te brengen, zoals haar moeder gevraagd had.

Jan en zijn vriend waren in de flat aanwezig en keken zo nu en dan even om de hoek.

'Zien we jullie nog even voor jullie weggaan?' vroeg Jan. 'Ik moet eigenlijk even jullie adres hebben voor het nasturen van post en zo. *nooit gevraagd*

'We komen zo nog wel even afscheid nemen', zei ik tegen hem, terwijl we nog meer spulletjes naar beneden droegen.

'Dat is goed', zei Jan tevreden.

Niet veel later pakten we het laatste uit de kamer en liepen samen naar de huiskamer waar Jan en zijn vriend zaten.

'We gaan', zei ik. 'We nemen nu maar afscheid, want alles zit nu wel in de auto, dit is het laatste.'

'Prima, hopelijk gaat het jullie heel goed verder en een mooie trouwdag roegewenst later', zei Jan tegen mij.

'Nog bedankt voor alles' zei ik tegen Jan en zijn vriend die rechts van hem stond, terwijl ik die de hand schud. Jan lachte schaaapachtig.

'Je moest eens weten', antwoordde de vriend van Jan met een merkwaardige smalende grijns op zijn gezicht.

Ik was stomverbaasd en schrok. Hoezo, je moest eens weten? Wat dan? Ik wist

dat er iets niet klopte, maar wat dan? Ik keek hem nog eens argwanend aan, maar hij was met Jan bezig om Wies een hand te geven.

'Ga nou maar vast, ik neem nog even afscheid en dan kom ik wel', zei Wies.

Ik twijfelde even. De opmerking van die vriend was heel verdacht, maar wat kon er nou gebeuren in die korte tijd, dus liep naar beneden. Blijven staan zou vreemd zijn, alsof ik hen niet vertrouwde. Ik zette beneden de laatste spullen in de auto en keek om me heen terwijl ik op Wies wachtte.

Ik zag dat de politieagent ineens uit de auto kwam en snel naar onze portiek liep. Wat vreemd, wat moet hij daar nou in onze portiek? En waarom liep hij zo snel, alsof hij nu plotseling wel haast had? Waarom heeft hij dan eerst rustig zitten wachten?

Hij was nog maar net binnen of Wies kwam tevoorschijn en liep rustig naar mij toe om haar spulletjes af te geven. Ze was die politieman op de trap tegengekomen. Die opmerking van de vriend van Jan had ze niet begrepen.

'Is er ooit iets tussen jou en Jan gebeurd', vroeg ik toch nog even door. 'Of met die vriend?'

'Nee hoor, ik zal gek zijn zeker. Met jou gaan trouwen en ook nog even een verhouding met Jan of zijn vriend? Wat denk jij wel niet van mij?' *KLOPT*

Ze was echt boos op me. De naam van die vriend van Jan kan ik me niet herinneren, maar het was geen standaardnaam.

We stapten in de auto en reden naar 't Harde om de spullen in ons huis te zetten, waarvan we de sleutel al eerder hadden gekregen.

Ons bed was er nog niet, maar het matras wel. Die legden we op de grond in onze slaapkamer. Als we na het trouwen thuiskomen, slapen we maar even gewoon op de grond, hadden we besloten.

FEBRUARI 1973 - TROUWDAG EN OOM ARIE

De nacht voor onze trouwdag had ik in het huis van de ouders van Wies geslapen. Vanwege het slechte weer en de afstand naar Diever vonden we het beter om geen risico te nemen en dus sliep ik daar. Het had inderdaad gesneeuwd en nerveus als ik was, reed ik net wat te hard toen ik Wies naar de kapper bracht en maakte een draai van 360 graden. Levensgevaarlijk, met een sloot naast de weg waar geen vangrail langs stond. Wies was erg boos omdat ik zo dom reed en omdat ik ook erg geschrokken was, ging ik direct langzamer rijden.

Later haalde ik haar weer op bij de kapper en gingen we terug naar huis. Ik mocht haar niet zien toen ze haar aankleedde boven. Als ze eindelijk naar

beneden komt, is ze prachtig mooi. Een plaatje! Ik was ontzettend trots dat ze met mij wilde trouwen.
De dag verliep verder volgens planning. We trouwden in het stadhuis en als de trouwambtenaar ons de geloften laat afleggen en ons vervolgens de trouwakte wil laten ondertekenen, gebeurt er iets vreemds. Als hij de namen noemt van degenen die moeten ondertekenen, zegt hij er wat zachter achteraan dat er ook twee mensen van Justitie moeten ondertekenen en dat ze dat later op een los blad zullen doen. **Nooit gezegd!**
In de nerveusheid van de dag was ik dat direct weer kwijt. Pas dertig jaar later zal ik me dat weer herinneren.

Toen gingen we naar het Oranje Hotel voor de receptie. Alleen aan het eind van de receptie gebeurde er iets vreemds.
Wies moest plotseling naar het toilet, terwijl ze er nog niet zo lang geleden al was geweest met haar zussen Klazien en Betty.
'Dan ga ik wel even mee. Of zal ik Klazien vragen?' zei ik.
'Nee', antwoordde Wies. **Deze neef** gaat wel even mee en ik kan me best zelf redden.' 'Ik pas wel even op haar', zei de vriendelijke jongeman die ik nooit eerder gezien had.
Klazien vroeg even later waar Wies was. **alweer plassen**

'Naar het toilet'
'Dat kan ze helemaal niet alleen' zei Klazien verontwaardigd. Ze riep Betty om haar te gaan helpen. Ze kwamen al snel terug. Ze konden haar niet vinden en vroegen naar welke toiletten Wies dan was gegaan. Ze gingen weer weg om te kijken of er nog andere toiletten waren.
'Wat die vent daar nou bij moest, heb ik niet begrepen', zei Betty later nog tegen niemand in het bijzonder.
Ik besteedde er geen aandacht aan. Ik was veel te druk met alles wat er gebeurde.

Tijdens het diner werden er een aantal speeches gehouden en deden een paar neven en nichten nog iets leuks. Ook Wies' baas, Ben van Tol, en nog een paar collega's de afdeling Opleidingen, hielden een speech.

Aan het eind van de avond, als we bijna afscheid nemen, zegt oom Arie plotseling iets vreemds.

'En als hij haar kwaad doet, dan zijn wij er als familie ook nog', zei hij luid en duidelijk, terwijl hij mij daarbij aankeek.

Ik keek hem aan alsof ik het in Keulen hoorde donderen. Waarom zou ik mijn lieve vrouw, waar ik ontzettend van hield en net mee getrouwd was, kwaad doen?

Ik begreep er niets van, maar ja, ik begreep wel meer dingen niet de laatste tijd. Er zijn nu eenmaal verschillende culturen en misschien hoorde dit daar wel bij. Misschien wel gewone bezorgdheid.

We namen afscheid van iedereen en bedankten ze allemaal voor de gezellige dag.

We reden in een sneeuwstorm moeizaam naar ons nieuwe huis in 't Harde. We kwamen daar doodmoe aan en gingen direct slapen op het matras dat op de grond lag. Voor seks hadden we geen tijd en puf meer.

FEBRUARI 1973 - OF WIES NOG EVEN BIJ DE BANK KON HELPEN

We hebben de huwelijkscadeaus pas de volgende dag uit de auto gehaald en uitgepakt. We waren de hele dag bezig om alles op te ruimen en in te richten. We liepen ook nog even naar de winkels en gingen daarna moe weer slapen. We hadden zowaar tijd om heerlijk rustig te vrijen. Ik genoot van haar aanwezigheid en haar uitstraling die me vrijwel continue opwond. Als ze maar op een stoel stond om iets op te hangen, viel haar slankheid me op. Of het was haar mooie haar, of een zonnestraal die haar gezicht prachtig liet uitkomen. Ik zweefde om haar heen en ze vond het prima. Ze bleef gewoon zichzelf. Heel natuurlijk, open, zacht en lief. Eigenlijk was alles wat ze deed even prachtig en sensueel.

Een paar dagen later ging de telefoon. Het was voor Wies. Ze praatte even en hing weer op.

Ze vragen of ik nog even kan helpen bij de bank maandag, zei ze. 'Even tijdelijk werk omdat er iemand is uitgevallen. Vind je dat goed?'

'Ik heb er geen bezwaar tegen als het voor een week of zo is. Maar het hoeft niet hoor! Ik heb liever dat je hier bij mij blijft.'

Ze had er duidelijk niet zoveel zin in, maar deed het vreemd genoeg wel.

Die maandag ging ze met de trein naar Utrecht en kwam laat weer terug. Ze was duidelijk moe en wilde niet eens meer vrijen, wat we nog maar nauwelijks hadden gedaan sinds onze trouwdag.

'Ik ben erg moe', zei ze en ging al heel vroeg slapen. Toen ik even tegen haar aan wilde kruipen, werd ze zelfs boos en zei dat ik al genoeg seks had gehad.

De volgende dag haalde iemand haar op. Ze mocht ook wel iets later beginnen, om een uur of half tien. En er was een collega die hier toch langs reed. Vreemd,

→ nooit geuraagd!

op dat tijdstip, vond ik. Maar ja, wat moest ik daar mee? Wies liep niet in zeven sloten tegelijk, dus wat kon er mis gaan?
Het was een witte Citroën die voor de deur stopte en de man achter het stuur keek wat geschrokken toen ik voor het raam ging staan om Wies uit te zwaaien. Hij dook zelfs een beetje weg. Ik kon daardoor zijn gezicht niet goed zien. Vreemd vond ik dat, maar Wies zei later dat sommige mensen gewoon zo verlegen zijn.

Ze kwam weer laat thuis en maakte toen nog het eten klaar. Weer wilde ze vroeg naar bed en wilde ze beslist niet vrijen.
'Je bent al zo vaak geweest deze dagen', zei ze toen ik aandrong (we waren tenslotte net getrouwd).
Daar klopte helemaal niets van. We waren misschien maar één keer met elkaar naar bed geweest na ons trouwen. Ik begreep het niet en zei haar ook dat het niet klopte, maar liet haar met rust.

De collega zou haar nu eerst bellen en dan op de hoek op haar wachten.
'Ik loop wel even mee', zei ik. Ik wilde weten wie haar steeds ophaalde. Ik wilde mijn jas aantrekken, maar dat mocht beslist niet van haar.
'Daar heeft die collega zo'n hekel aan', zei ze. 'Laat het nou maar, het is ook een afgang voor mij om te worden gebracht.'
Dat snapte ik wel.
De telefoon ging even later en ze liep naar de hoek van de straat. Ze reden nu ook niet meer door onze straat.

Die ochtend belde haar moeder. Ze vroeg hoe het ging.
'Mag ik Wies ook even, ik wil haar even spreken.'
'Ze is aan het werk', zei ik. 'Ze kan nu niet aan de telefoon komen, ze belt u later wel even.'
's Avonds vertelde ik Wies dat haar moeder gebeld had en ze belde meteen terug.

Twee dagen later belde haar moeder weer en vroeg weer naar Wies.
'Die is aan het werk', zei ik weer, verbaasd omdat ze nu toch zou moeten weten dat ze er niet is.
'Nou, die werkt nogal veel dan', zei ze. 'Wat doet ze dan allemaal?'
'Ja, dat weet ik niet hoor', zei ik naar waarheid, me afvragend wat ze nou eigenlijk deed bij de bank. Ik zal er eens beter naar vragen.
'Als ze klaar is, laat haar dan even bellen. Het is nogal dringend.'
Ik belde naar de bank en vroeg naar Wies.
'Die werkt hier niet meer', zei de telefoniste.

NOOIT⁹⁰ WEER BIJ

'Dat kan niet, want ze gaat al een week naar jullie toe. Geef me de afdeling Opleidingen dan maar even', antwoordde ik.

De telefoniste is even weg.

'Nee, daar is ze niet. Ze werkt hier toch niet meer, ze is gestopt met werken.'

Ik begreep er niets van en vroeg Wies er 's avonds naar.

'Het is op een andere afdeling en ze weten daar van niets joh', zei ze en belde haar moeder.

Dat leek me op zich wel logisch bij zo'n grote organisatie.

De volgende dag moest ik naar een klant in Rotterdam en op de terugweg besloot ik haar op te halen bij de bank.

Ik parkeerde de auto bij het gebouw en liep naar de receptie.

'Kunt u Wies Smedema-Jansma voor me bellen? Ze werkt bij de afdeling Opleidingen en ik wil haar ophalen. Als ze al klaar is tenminste, anders wacht ik wel even.'

De receptionist kijkt in zijn gegevens.

'Ze werkt hier allang niet meer', zei hij.

'Jawel', antwoordde ik. 'Ze valt even in voor iemand die ziek is, misschien nog onder haar meisjesnaam, Jansma.'

Hij keek nog eens.

'Dat kan niet, want al die mensen staan hier ook op de lijst.'

'O, kunt u dan even bellen met de afdeling Opleidingen, wellicht is er iets fout gegaan', zei ik. Ik liet me niet uit het veld slaan.

Hij pakte met tegenzin de telefoon en belde de twee afdelingen Opleidingen, maar geen Wies.

'Dat moet wel' zei ik. 'Ze gaat hier iedere dag heen. Kan ik iemand van de afdeling aan de lijn krijgen?' Ik maakte me nu erg ongerust. Als ze niet hier was, waar was ze dan wel?

Hij gaf me Peter van de afdeling Opleidingen aan de lijn en hij wist van niets.

'Ik kom wel even naar beneden', zei hij.

Beneden in de hal nam hij me apart.

'Ik zou maar even bij Jan van Beek gaan kijken en vragen of je op haar oude kamer mag kijken. Als hij weigert weet je hoe laat het is. Hier is ze niet', zei hij en liep snel weg.

Ik stond perplex. Alles ging weer traag. Ik liep naar buiten. Wat moest ik in vredesnaam bij Jan? Ik keek in die richting. Alles was daar allang weg en ze vond hem een vieze vent, dus wat zou ze daar moeten?

Ik besloot om gewoon naar huis te gaan en het dan aan Wies te vragen.

'Ze weten het gewoon niet, ik werk op een hele andere afdeling. Laat nou maar', zei ze 's avonds.

DE BANK GEWERKT

'Welke afdeling dan?' vroeg ik door. Maar ze was het eten aan het maken en antwoordde gewoon niet.

De volgende dag belde haar moeder weer en weer zei ik dat Wies aan het werk was.

'Waar dan?' vroeg ze. 'Wat doet ze dan toch steeds, ze werkt alleen maar.' 'Bij de Rabobank', zei ik geïrriteerd over zoveel domheid. 'Dat had Wies u toch allang verteld?' Ik ging ervan uit dat ma Jansma dat wist.

Het was even stil aan de ander kant van de lijn.

'Daar werkt ze niet meer', zei ze met stijgende verbazing in haar stem. 'Wel waar, ze moet even tijdelijk invallen en dat doet ze al een dikke week', antwoordde ik.

Ma raakte in paniek en ik hoorde haar roepen.

'Jolle, Jolle, kom we moeten er heen.' Ze hing op.

Ik was stomverbaasd. Wat nu weer? Alles ging weer traag. Ik was de hele verdere dag ongerust en voelde me vreemd verdoofd.

De uren gingen voorbij en in de namiddag stopte er plotseling een politieauto voor de deur, die vervolgens direct weer een paar meter doorreed. Toen stopte de auto van pa en ma Jansma achter de politieauto, voor ons huis. Pa, ma en Wies stapten uit de auto van pa en kwamen binnen.

'Wat moet die politie hier?' vroeg ik ongerust.

'Die is voor ons uit gereden', zei pa. 'We waren de weg even kwijt. We hebben Wies opgehaald uit Utrecht en ze hoeft niet meer te werken nu.'

Het was tijdelijk, dus ik vond dat niet raar. Alles wat er gebeurd was, was ik helaas alweer vergeten. Totaal gewist uit mijn brein.

Ik werkte veel boven, op het daar ingerichte kantoor en Wies deed de huishouding. We hadden veel plezier en genoten van elkaars aanwezigheid en de totaal nieuwe omgeving. We vreeën nu wel veel en Wies knapte weer op en was gelukkig.

nooit zijn mijn ouders
met de politie bij de bank
in utrecht
geweest

MAART 1973 - DE BUURJONGETJES

Onze achtertuin was nog open en grensde aan een steeg. We wilden later een muur bouwen om privacy te creëren en spelende kinderen uit onze tuin te houden.

Maar nu keken ze nog wel eens nieuwsgierig naar binnen. Omdat ik dat niet wilde, liep ik naar ze toe en vroeg vriendelijk maar dringend of ze niet in onze tuin wilden komen.

'Gaan jullie nog weer vrijen?' vroeg het ene jongetje, dat het zoontje van de burens leek te zijn.

'Hoezo?', vroeg ik, verbaasd over zoveel openheid op die leeftijd. Een jaar of zeven of acht leek mij.

'Nou, gisteren zagen we haar vrijen daar in de kamer en dat vonden we wel leuk.'

Gisteren? Toen was ik naar Leeuwarden geweest, dus dat kon helemaal niet. En we hebben helemaal niet gevreeën in de kamer en zeker niet voor een open raam. Onmogelijk. Vreemd, hij verzon het zeker of was met de dag in de war. We zoenden wel eens en misschien hadden we niet goed om ons heen gekeken. 'Nee hoor, dat doen we niet in de kamer zonder gordijnen', antwoordde ik. 'Mooi weggaan hier en hier niet weer in de tuin komen.'

'Ja hoor, we hebben het zelf gezien', zei er nog één. Ze gingen nu gelukkig weg. Ik dacht er nog eens over na. Maar gistermiddag was ik weg geweest en dus kon dat niet waar zijn. Ik vroeg het aan Wies.

'Wies, snap jij waar die jongens het over hebben?' vroeg ik en legde het haar uit.

'Nee, ze zullen wel met de dag in de war zijn en we zoenen hier wel eens, dus dat kan wel kloppen.'

Ik was weer gerustgesteld. Wies was volledig te vertrouwen. Ze hield duidelijk van me en was erg lief voor me, dus waar maakte ik me zorgen om? Ze wilde zelfs een kind van me, dat hadden we al besproken. Ze zou dus nooit vreemd gaan achter mijn rug om.

nooit geen jongetjes
gezien

APRIL 1973 - AUTORIJLES

Wies had nooit autorijles gevolgd en omdat ik nu een auto van de zaak had en veel vanuit huis werkte, leek het mij een goed idee om Wiesje autorijles te laten volgen. Dan kon ze ook van die auto gebruik maken voor de boodschappen en zo. En later met de kinderen was het ook handig.

Dus zocht ik een autorijleschool op. Een rijinstructeur kwam haar ophalen en begon met de rijlessen. Vreemd genoeg hoefde ze niets te betalen, hoewel hij van tevoren wel had gezegd dat alles op tijd betaald moest worden.

Na een paar lessen kreeg ik een vreemd telefoontje van hem.

'Ik wilde even melden dat ik alles wel voorschiet en dat je pas achteraf hoeft te betalen', begon hij.

'Prima, maar laat het niet te veel oplopen, want dan moeten we in één keer zoveel betalen.'

Altijd de rijles betaald!
per keer 93 af gerekend.

'Maak je maar niet druk, dat komt wel goed. Ik denk dat het wel meevalt, ze leert snel.' Ik voelde een aarzeling. 'Maar ik wil even weten of je op de hoogte bent van wat Wies zoal doet?' 'Wat bedoelt u precies? Ja, ik weet dat ze les krijgt en hoor dat u haar wat extra tijd geeft. Heel aardig van u. En ik hoef niet alles te weten, ik neem aan dat u wel weet hoe u haar moet aanpakken?' 'Ja, dat is zo. Maar je weet dus van niets over dat andere?' 'Wat voor andere bedoelt u?' vroeg ik nu wat ongerust. 'Nee, laat maar. Ik dacht even aan wat specifieke moeilijkheden van haar met rijden.'

'O, nou, dat kan me niet schelen hoor. U doet maar wat u nodig vindt', zei ik en ik hing op. Ik vond het een merkwaardig telefoontje, het was net alsof hij iets wilde weten van mij.

Ik vroeg Wiesje er later naar.

'Probeer die rijsschoolhouder ook iets met je?'

'Ben je gek, nee hoor. En dan zou ik hem afwijzen en snel een andere zoeken. Hij is gewoon heel aardig en geduldig met me.'

Het was een oudere man en daar viel ze helemaal niet op. We wilden beiden een kind straks. Nee, dat ze iets met hem zou hebben was onmogelijk. Ze kon goed met hem opschieten en ze leerde snel volgens hem. Dus alles zou wel goed komen.

APRIL 1973 - KINDERWENS

We wilden drie kinderen hadden we al samen besloten. Wies wilde ze wel snel, maar ook niet direct. We lieten het na een paar maanden maar aan de natuur over. Wies zou zo voor de vakantie stoppen met de pil.

WAS NOOIT VOOR DE 1^e ZWANGERSCHAP 2/d pil.

APRIL 1973 - DEUKJE WEGWERKEN

Op een dag liep de dorpel van mijn auto een deukje op. Dat moest gerepareerd worden.

'Mijn instructeur weet wel een jongen die het heel goedkoop kan repareren. Hij werkt ook voor autoschadebedrijven. Je moet hem even bellen', zei Wies toen ze terugkwam van rijles.

Zo gezegd, zo gedaan. De jongen wilde het wel maken voor 75 gulden, wat

inderdaad niet duur is. Hij zou het zaterdagochtend doen en hij vroeg of ik de auto in de garage wilde zetten, zodat hij er droog aan kon werken.

Wij sliepen die ochtend uit. De jongen had het deukje al geplamuurd en zou het volgende week zaterdag afmaken. Hij vroeg nu of ik de auto bij droog weer buiten kon zetten, dan kon hij het beter spuiten. En of ik de garage open wilde laten voor zijn gereedschap en zo.

Na het maken van die afspraak was hij heel nieuwsgierig naar ons huis, net alsof hij wat zocht. Wies kwam ook even kijken, zei iets aardigs en ging weer weg. Ik zag hem met grote ogen naar de mooie Wies kijken en vond dat logisch voor zo'n jonge vent. Dat deden wel meer mannen.

Het volgende weekend was hij er al vroeg. We hoorden hem in de garage.

Plotseling ging de telefoon en Wies nam op. Ze luisterde.

'Ja goed, ik ga wel even naar hem toe', antwoordde ze op een vraag die ik natuurlijk niet hoorde.

Ik keek haar vragend aan.

'Dat was de rijsschoolhouder, hij wil dat ik even bij die jongen kijk. Die doet dit werk bijna gratis en wil graag wat belangstelling. Of ik even iets aardigs wil doen.'

Ik vond het een beetje vreemd, maar begreep het aan de andere kant ook wel weer. Die jongen stond daar maar te werken in die garage en wij lagen heerlijk uit te slapen.

Wies ging naar beneden en ik hoorde haar de garage inlopen. Maar de deur ging achter haar dicht, wat ze anders nooit deed. Wies zou toch geen gekke dingen doen met die jongen?

Ik was behoorlijk jaloers, dus werd ik toch wat ongerust en liep iets later ook naar beneden. Maar de garagedeur achter was op slot. Dus liep ik naar voren, want de auto stond vlak voor de garage. Ik keek, maar zag de jongen niet. Ik liep naar de buitendeur en ging door de tuin naar de auto. Pas toen ik daar aankwam, zag ik hem uit de garage komen en hoorde Wies achterom weer het huis in gaan. We liepen elkaar dus net mis. Ik praatte even met de jongen en zag dat hij al bijna klaar was.

Ik belde de rijinstructeur van Wies later over de vijfenzeventig gulden voor de jongen die mijn auto gerepareerd had en vroeg hem om een rekeningnummer. 'Nee, dat hoeft niet. Die jongen vond het leuk om te doen en het was voor hem ook om te oefenen voor later in de garage. Hij wil er pertinent niets voor hebben.'

Zoiets had ik nog nooit meegemaakt, iemand die op zaterdag twee keer ging werken en dan niet betaald wilde worden. Ik drong aan, maar hij bleef bij zijn standpunt. Dus vertelde ik het verbaasd aan Wies.

NOOIT GEBEURD

'Ja, vreemd hier in Gelderland. Misschien is dat wel de cultuur hier zo' zei ze nadenkend.
Verder besteedden we er geen aandacht meer aan.

APRIL 1973 - HET VERJAARDAGSFEESTJE BIJ MARINUS

Marinus vierde zijn verjaardag op 18 april in de Alma Tademastraat in Leeuwarden en wij waren er ook bij. Henk, de broer van Henny, de vrouw van Marinus, en haar zus waren er ook. En Laurens, een vriend, met zijn vrouw. Laurens was een echte moppentapper. Hij was wel erg ruw in de mond, maar op een leuke manier. Je kon altijd lachen met hem.
Aan het eind van de avond, toen de meeste mensen al weg waren, zaten we met Laurens en de broer en zus van Henny in een kring.

Het verhaal ging weer over seks natuurlijk en na wat schuine moppen had Laurens het over een seksslavin en zou wel even voordoen hoe je een seksslavin moest aanpakken om haar te laten doen wat je wilt.

'Kom hier jij, bitch' zei hij op zeer dwingende en boze toon in de richting van Wies, die bijna tegenover hem zat. 'Hiieer jij bitch en pijpen jij', herhaalde hij. We schrokken er allemaal van.

Tot mijn stomme verbazing en die van alle anderen, stond Wies ineens op, knielde bang en angstig naar hem opkijkend voor Laurens neer en begon aan zijn gulp te frunniken. Laurens liet het lachend gebeuren, terwijl wij allemaal stomverbaasd zaten te kijken. Maar Henny schoot plotseling overeind en begon Laurens uit te foeteren.

'Laat dat kind', zei ze en haalde Wies bij hem weg.
Wies keek vreemd onderdanig. Wij keken elkaar allemaal verbouwereerd aan. Was dit een grapje van Wies? Alles ging weer traag.

Wat moest ik nu zeggen? Iedereen keek naar mij. Maar moest ik nu boos op Wies worden? Die zat weer in haar stoel en keek wat schaapachtig en stil voor zich uit, net als ikzelf overigens. Ik wist niet wat ik moest doen. Moest ik nu boos worden op Laurens of op Wies? Maar toen begon iemand snel over iets anders en was het moment gelukkig voorbij. De sfeer was wel goed verpest.

Laurens had iets teveel gedronken en vroeg later waar we woonden.

'Jullie hebben toch zo'n mooi huis gekocht? Wat is dat voor huis? Ik ben veel onderweg als vertegenwoordiger in dranken en wil wel eens komen kijken naar zo'n mooi huis.'

We legden het uit en noemden de straatnaam. Beiden waren we het eerdere voorval duidelijk vergeten, anders hadden we hem niet ons adres gegeven.

NOOIT GEZEGD EN ZEKER NIET
GEDAAN.

'Kijk uit hoor', zei zijn vrouw. 'Hij is gek genoeg om echt langs te komen.'
Dat zagen we dan wel weer, dacht ik. We gingen weg en Laurens en de rest gingen toen ook maar weg. Bij de trap begon de behoorlijk aangeschoten Laurens opnieuw.

'Hier jij, meekomen naar boven', zei hij weer op dwingende toon tegen Wies. Weer stond ik stom naar haar te kijken en zij keek naar mij, maar ging vervolgens gedwee achter hem aan de trap op.

Weer dacht ik dat dit beslist een grapje was, net als straks in de kamer. Ze deden dit met opzet, om te zien of ik er in zou trappen. Dus ik zou niet reageren, dan kwamen ze wel weer terug. De verdoofdheid was er ook weer, zeker van de spanning.

De vrouw van Laurens keek me echter verbaasd aan en ik keek verbaasd terug.

'Toe dan toch idioot, haal haar daar weg!' riep ze boos naar me.

Maar ik bleef verstard staan. Ik trap er niet in, dacht ik nog..

Toen vloog ze snel zelf de trap op en kwam even later met Wies terug. Ze was ontzettend boos op Laurens.

We reden terug naar 't Harde en Wies wist van niets toen ik over het gebeurde begon. Ze wilde slapen in de auto en was verder vreemd stil. Ze vond Laurens een verschrikkelijke vent en hoopte dat die viezerik niet langs zou komen. Ze wilde hem dan niet binnen laten.

MEI 1973 - LAURENS WAS HEEL NIEUWSGIERIG

Laurens belde me wel eens om te horen hoe het ging. Hij informeerde naar wat ik zoal deed en waar ik heen moest. Als een vriend van de familie vertelde ik hem dat gewoon, want hij wist via Marinus ook al veel over projecten, merkte ik wel. Het was altijd lachen aan de telefoon, een beetje jennen en gek doen. Hij wilde ook nog wel eens langskomen zei hij, maar daar gingik niet op in en begon dan over iets anders.

Ik merkte dat ik het niet vertrouwd toen hij bleef bellen, maar ik kon er ook niet echt iets kwaads in zien. Wies zou hem buiten de deur houden, mocht hij komen.

Op een middag was ik wat vroeger thuis dan anders en zag de auto van Laurens voor de deur staan. Ik deed met mijn sleutel de deur open en liep naar binnen. Ik zag Wies net de trap af komen. Ze had de deur gehoord natuurlijk. Ik hoorde iets van boven.

'Waar is Laurens', vroeg ik, ongerust de trap oplopend. Ik zag hem vreemd genoeg niet in de kamer. Hij stond op de overloop met zijn rug naar mij toe. Zijn handen ter hoogte van zijn buik, alsof hij zijn gulp dichtdeed. Hij keek de badkamer in. Toen ik voor hem wilde gaan staan, draaide hij zich van me af. Ik kon zijn voorkant dus nog steeds niet zien. Hij keek nu in onze slaapkamer. 'Wat mooi', zei hij. 'Ruim huis hoor.' Hij draaide zich om en liep weer naar beneden. Wies zou toch niets met hem hebben gedaan boven? Ik vertrouwde het niet, er klopte iets niet. Maar aan de andere kant, Wies zou nooit wat met die vieze vent willen. Dus ik maakte me weer zorgen om niets, dacht ik. Het voorval bij Marinus was totaal gewist uit mijn brein. Laurens bleef nog even praten. Ik schonk hem iets te drinken in en hij ging uiteindelijk pas laat weg. We waren blij dat hij weg was. Hij was ons veel te ruw en niet ons type. Wel joviaal en een grappenmaker, maar helemaal niet ons type. 'Wat een vervelende vent', zei Wies, die hem helemaal niet mocht.

Laurens belde nog heel vaak en was erg aardig tegen mij. Hij wilde steeds weten wat ik deed en welke afspraken ik had. Maar ik zag hem niet meer bij ons thuis. Wel kwam ik hem later nog eens tegen op een verjaardagsfeest bij Marinus. 'God Hans, wat ben jij een lul zeg', zei hij plotseling toen ik even met hem alleen stond te praten. Ik keek hem stomverbaasd aan. Zo had ik mezelf nog nooit bekeken. Ik ben toch vrij intelligent en rap van tong. Wat zou hij bedoelen? Maar toen ik het hem wilde vragen, was hij alweer ergens anders in de kamer. Het bleef me wel bij, maar ik kon met de beste wil van de wereld niet bedenken wat hij bedoelde.

MEI 1973 - DE BOZE TANTE BIJ HET FAMILIEFEESTJE

Er was iemand in de familie zoveel jaar getrouwd en wij waren natuurlijk ook op het feestje. Toen ik ergens even stond te kijken en Wies verderop stond, kwam er plotseling een tante naar me toe.

'Jij bent ook een rotzak om zo'n meisje dat aan te doen! Als je het nog eens waagt, dan krijg je toch een pak op je donder! En dan is het niet best hoor', zei ze plompverloren tegen me.

Ik stond perplex en keek haar in eerste instantie zwijgend aan.

→ nooit gebeurd
98

'Waar heeft u het over? Wies is het liefste dat ik heb en ik zou haar nooit kwaad doen', antwoordde ik toen ik van de eerste schrik bekomen was. 'Als je maar niet denkt dat ik daar invlieg! Je bent een grote rotzak', zei ze en liep weg.

Ik ging stomverbaasd naar Wies en vertelde haar over het vreemde voorval. Wies begreep het ook niet en ging even met haar praten. Klazien hoorde dat en kwam er ook bij. Blijkbaar was het later opgelost, want Wies zei dat het een vergissing was en Klazien vertelde me dat die tante gek was, niet goed bij haar hoofd.

MEI 1973 - JOHAN EN ANJO

Toen we een keer bij mijn broer Johan en zijn vrouw Anjo in Gennep waren, gebeurde er iets merkwaardigs.

Johan had met Marinus gesproken en was blijkbaar in een wat jolige bui toen we in de hal stonden. Ik nam tenminste aan dat het als grap bedoeld was. Johan nam Wies bij de arm mee naar hun slaapkamer en er werd wat gelachen. Marinus was er ook en Anjo nam me mee naar de woonkamer.

'Weet je wel wat ze aan het doen zijn daar?' vroeg ze, mij aandachtig aankijkend.

'Nou, ze halen wat gekheid uit neem ik aan? Wies kan ze wel aan hoor', stelde ik.

Ze lachte een beetje en zei nog wat dingen die ik niet begreep. Ik voelde me niet op mijn gemak. Later kwamen Wies, Johan en Marinus lachend de kamer binnen, alsof ze me aan het uitdagen waren en wilden testen of ik Wies wel vertrouwde. Ik vond het een beetje flauw, maar liet me niet kennen en deed leuk mee met de gekheid.

Maar later op de avond, toen er meer gasten waren, merkte ik dat het onderwerp van gesprek veranderde zodra ik ergens bij ging staan. Ik mocht iets niet weten blijkbaar en er werd een beetje raar gelachen.

Een jaar later vroeg Anjo me plotseling of ik al weer wat meer wist wat Wies betrof. Maar op mijn verbaasde vraag wat ik dan zou moeten weten over Wies, gaf ze geen antwoord. Ze stelde dat het hen geld kostte en dat ik moest zeggen als ik het wel wist.

Waarom doen mensen in godsnaam zo geheimzinnig? Als je gewoon open en eerlijk bent, is er niets aan de hand. Ik besloot om nooit zo te worden en mijn karakter is gelukkig ook gewoon open en eerlijk.

JUNI 1973 - PROBEREN ZWANGER TE WORDEN

Wies stopte in juni met de pil, omdat ze nu toe was aan een kind. Vanaf dat moment vreeën we heel gericht en Wies hield bij wanneer ze vruchtbaar moest zijn. Dan zorgde ze er speciaal voor dat we vroeg naar bed gingen en dat we niet te veel seks hadden voor die tijd. Op het moment zelf was ze erg lief, ze vertroetelde me en was helemaal wild van enthousiasme. Ze deed ook meer dan anders en bleef met opzet na de daad een tijdje met haar benen bij elkaar liggen, zodat mijn sperma goed kon worden opgenomen, zo had ze bedacht. Met grote ogen keek ik dan naar haar sprankelende ogen, met die mooie wimpers en haar prachtige lichaam, dat tijdens het vrijen extra speciaal was. Het was allemaal heel mooi en passievol. Ze wilde een kind van mij, dat was heel duidelijk en ik was er heel gelukkig mee. We kregen beiden veel energie van het hele gebeuren. We namen ons voor om tijdens de vakantie ook op het goede moment te vrijen. Een kind maken tijdens de vakantie, als we beiden opgewekt en gelukkig waren, leek ons fantastisch. Misschien konden we dat gelukkige gevoel wel op het kind overbrengen!

39688245

49684340

JUNI 1973 - RUGPIJN

Toen ik op een dag terugkwam van een gesprek bij een opdrachtgever, meldde Wies dat ze heel plotseling pijn in haar rug had gekregen. Ze vond het vreemd, want ze had niets gedaan waardoor haar rug onder druk zou komen te staan. Maar ze had er behoorlijk last van, net alsof ze iets zwaars had opgetild. Ze ging er zelfs mee naar de huisarts.

Ik probeerde nog met haar na te gaan wat ze dan had gedaan, maar er bleek niets te zijn.

Wat een fantasie heb jij.

Pas heel veel jaren later zal ik begrijpen waardoor ze rugpijn had gehad.

JULI 1973 - VAKANTIE 1973

We spraken weer met Paul en Ans af om naar camping Valdaro aan de Costa Brava te gaan. Roland en Tea gingen nu ook mee.

We hadden er een prachtige tijd met z'n zessen. Wies werd weer prachtig mooi bruin, met het kleine, witte driehoekje waar haar huid bedekt werd door haar bikinibroekje.

We vreeën wat af en genoten van elk moment, natuurlijk ook als ze zegt vruchtbaar te zijn. We hoopten dat het nu zou lukken.

We reisden langs de hele Costa Brava en gingen ook een dagje naar Barcelona. Daar bezichtigden we natuurlijk de Ramblas en de beroemde torens in aanbouw van de Sagrada Familia.

We gingen ook nog naar een attractiepark, waar we onder andere een griezeltreintje ingaan. We hoorden daar veel gelach en gingen nieuwsgierig kijken, maar we konden niet zien wat er zo hilarisch was. We besloten om dan maar een ritje te maken in dat ding. Alle drie de stelletjes namen een wagentje. Paul en Ans gingen voorop, daarachter Wies en ik en Roland en Tea achter ons.

Net voor het einde van de rit, hoorden we schaterlachen vlak voor ons, op het moment dat Paul en Ans uit de griezeltent kwamen. Toen Wies en ik ook uit de tent kwamen, keken we verwachtingsvol we om ons heen, om te zien waarom er zo gelachen werd, maar we konden niets ontdekken.

Ik stapte uit het wagentje en daarna stapte Wies, met haar korte, wijde rokje, ook uit. Ze zette één been op de vloer naast het wagentje. Ze stond dus ietwat wijdbeens en schrok zich plotseling een hoedje. Ze stond ineens met haar rokje helemaal omhoog in haar prachtige kleine slipje dat ze van mijn moeder had gekregen. Een prachtig mooi gezicht was dat, die angstige ogen en een prachtig strakke, blote buik. Nogal sexy. De jongens die buiten stonden schaterlachten weer en sommigen deden naar mij de duim omhoog, zo mooi en leuk vonden ze het. Ik vond het prima en moest ook lachen.

Nu pas begrepen we waarom iedereen zo'n lol had bij de uitgang. Dat was nou letterlijk en figuurlijk onderbroekenlol. Roland en Tea kwamen nu ook naar buiten, maar helaas had Tea een nogal grote onderbroek aan.

We aten gezellig ergens aan de Ramblas en reden laat weer terug naar de drie tenten op camping Valdaro bij Playa d'Aro.

We waren drie weken weg en kwamen helemaal uitgerust en weer veilig thuis.

→ nooit een slipje van mijn schoonmoeder gehad?

NOVEMBER 1973 - GEZAKT VOOR HET RIJEXAMEN

Wies was erg nerveus toen ze moest afrijden. Ik probeerde haar te kalmeren. Ik sprak met haar af dat ik haar zou komen ophalen en nam een bos bloemen voor haar mee.

Ze zat met een bedrukt gezicht aan tafel met haar instructeur. Het was dus

niet gelukt. Ze was inderdaad niet geslaagd en Wies keek wat vreemd angstig, alsof ze bang was dat ik boos op haar zou worden. Wat ik natuurlijk nooit zou kunnen. Dus probeerde ik haar op te beuren door te zeggen dat het dan de volgende keer wel zal lukken.
'Ga je mee?' vroeg ik haar. 'Dan gaan we naar huis of nog even de stad in.'
Maar haar instructeur hield dat tegen. Ze zouden nog even napraten over haar fouten.

Er kwam nog een instructeur naar ons tafeltje.
'Je had beloofd dat ik eerst zou', zei hij tegen de instructeur van Wies.
'Ja, dat komt wel goed. Dit is haar man en die gaat nu net weg, dan kunnen we praten', antwoordde hij snel.
Ik keek hem en die andere man aan. Hij keek met een merkwaardige blik terug. Er klopte iets niet leek het wel. Maar wat zou er niet kunnen kloppen in een rijkschool, tussen allemaal mensen? Ik zag weer spoken blijkbaar, dus ging ik maar alleen naar huis en wachtte tot Wies thuiskwam. Dat duurde erg lang.
'Dat duurde nog lang. Wat heb je nog gedaan?' vroeg ik toen ze eindelijk thuiskwam.
'Niets bijzonders, we hebben nog nagepraat en een stuk gereden', zei Wies. Ik was wel ongerust, maar kon me niet voorstellen dat Wies iets met die man zou hebben. Ze wilde immers een kind van mij. Dus er kon niets aan de hand zijn.

→ nooit gebeurd!
ik blijf niet achter, waarom
zou ik

JANUARI 1974 - GESLAAGD

Wies had direct opnieuw rijexamen aangevraagd en nam nog wat dubbele lessen. En dit keer slaagde ze.

Tot dan toe hadden we alleen de examenkosten betaald. De lessen nog steeds niet. Volgens Wies zou haar instructeur de rekening wel sturen.

Maar een paar weken later had ik nog steeds geen factuur ontvangen en vroeg Wies ernaar.

Wies belde, want we wilden geen schulden hebben. Ze noemde een laag bedrag, ongeveer de helft van waarop we gerekend hadden. Hij zou de rekening wel sturen.

'Hoe kan dat nou? Zo goedkoop kan toch niemand werken? Wat heb je daarvoor met hem moeten doen?' vroeg ik gekscherend.

Wies was boos. 'Denk je dat ik die auto seks met hem heb voor die paar honderd gulden? Ik wil kinderen van jou en geen ander.'

'Grapje hoor', zei ik snel en gaf haar gelijk. Mijn Wiesje zou dat nooit en te nimmer doen.

nooit gezegd
gewoon rij schoolhouder betaald!

Later schoot het me weer te binnen en informeerde ik nog een keer bij Wies.
'Nee, dat is al contant betaald door mij uit mijn spaarpotje.'

Ik wist niets van een spaarpotje, maar veel vrouwen hebben wat geld liggen wist ik, dus ik nam het van haar aan en vergat het verder maar.

Weken later bood de rijinstructeur aan om haar nog wat bij te spijkeren en hoefde daar niets voor betaald te krijgen.

leugens!

JANUARI 1974 - ROLAND EN TEA DOEN NIET MEE

Roland belde om even bij te praten. Toen ik vroeg waar het over ging, zei hij dat hij iets had waar hij mijn advies bij nodig had. Hij gedroeg zich een beetje ontwijkend, normaal was was veel opener.

We spraken ergens af en hij vertelde het een en ander. Toen vroeg hij wat vreemde dingen, die ik niet begreep. Ik vroeg nog of hij iets wilde herhalen, maar verstond en begreep het toen nog niet.

'Je weet dus van niets', zei hij op een bepaald moment.

'Wat begrijp ik dan niet', dacht ik verward.

'Als je je ooit iets gekks herinnert plotseling, dan moet je ons bellen. Men wil dat we het jullie niet vertellen, maar wij hebben besloten om daar niet aan mee te doen, wij vinden niet dat je zoiets kunt doen', vervolgde hij.

'Waar heb je het over?' vroeg ik. 'Waarom zeg je niet gewoon wat er is, dat is toch veel eenvoudiger?'

'Nee, laat maar, je zult het je later wel herinneren en dan bel je me maar'.

Ik snapte het niet, dus liet ik het verder maar en we praatten nog een lange tijd verder over van alles en nog wat.

nooit gebeurd!
Roland weet ons
niets

JANUARI 1974 - AFGEBROKEN SPIRAALTJE

Toen pa en ma Jansma in het weekend op bezoek waren, begonnen ze over een kind.

'Jullie zijn nu toch al een hele tijd bezig met een kindje? En dat wil maar niet lukken. Dat is toch vreemd met twee van zulke gezonde, jonge mensen? Er is toch niets met jullie? Ik zou het maar eens laten onderzoeken. Wies, je moet naar Hogen Esch en je laten doorverwijzen voor een onderzoek.'

Wies zag dat aanvankelijk niet zitten, maar deed het uiteindelijk wel. Ik wilde

→ hebben zich nooit bemoeid
met onze kindervens

eigenlijk liever niet met mijn sperma naar een laboratorium gaan, maar als dat nodig was, zou ik dat doen. We besloten dat Wies zich eerst zou laten onderzoeken.

Wies werd door een arts doorgestuurd naar een gynaecoloog in Zwolle. Toen ze na het onderzoek in Zwolle thuiskwam, deed ze een vreemde mededeling. 'Ik snap er niets van, maar hij had het over een afgebroken spiraaltje, terwijl ik dat nooit heb gehad! Hoe kan dat nou? Ik wilde immers nooit een spiraaltje en slik al tijden de pil.' ← **HEB DE PIL NIET GESLIKT**
We keken elkaar niet begrijpend aan. Het was onmogelijk. Ik was altijd heel voorzichtig geweest vroeger en dat had dan helemaal niet hoeven met een spiraaltje. Wies wilde juist nooit een spiraaltje, maar het verklaarde wel waarom ze niet zwanger werd.
We konden het beiden niet bevatten. Alles ging weer traag, mijn hoofd was leeg. Even later waren we het alweer vergeten. Wat heel merkwaardig was natuurlijk, maar dat hadden we zelf toen niet door.
Pas veel later zal ik het gruwelijke en slimme hiervan begrijpen.

→ **NOOIT bij gynaecoloog geweest
en NOOIT spiraaltje gehad!**

FEBRUARI 1974 - DE FLES COLA EN DE OVERVAL

Op een avond zaten we rustig in de kamer toen de bel ging. We hoorden ook weggrennende voetstappen.

Samen met Wies liep ik naar de deur. Toen ik de deur opende, stond er een fles cola midden op de stoep. We keken beide kanten de straat in, maar zagen niemand meer. Ik liep snel naar buiten en keek in de steeg naast het huis, maar er was niets te zien.

'Misschien een grapje van Henk en Wietske', zei Wies.

'Vreemd, maar wat doen we ermee?'

'Die drinken we niet zomaar op. Wie weet wat er in zit tenslotte. Maar weggooien is ook zonde...'

'Laten we 'm maar zolang in de keuken naast de koelkast zetten', zei ik. Wies belde nog met Wietske, maar die wist niet waar we het over hadden.

Ik ging weer zitten en keek televisie. Wies liep wat rond door het huis en ging even naar boven.

'Cola!' hoorde ik plotseling roepen.

Maar ik keek nog even iets af op televisie en liep toen naar achteren. Ik zag twee glazen cola staan. Ik pakte er eentje, nam die mee naar voren en dronk de cola langzaam op. Waar was Wies nu, die riep toch cola, dacht ik?

Wies kwam naar beneden en dronk het andere glas leeg.

'Jij riep toch cola, waar was je dan?' vroeg ik.

'Nee, ik was boven.'

'Dat is vreemd. Ik zou zweren dat ik iemand hier beneden cola hoorde roepen', antwoordde ik.

Ik moest me dan wel vergist hebben, want er was hier niemand anders dan wij.

Hoofdschuddend zette ik het voorval van me af.

Wat later werd ik plotseling erg moe en wilde gaan slapen. Ik voelde nog even aan de achterdeur, die ik al eerder op slot had gedaan. Ik controleerde alles vaak dubbel om er zeker van te zijn. En zeker na die cola.

Tot mijn verbazing was de deur niet op slot. Niet op het normale slot en niet op de knip, dus deed ik snel nog de knip op de achterdeur en deed hetzelfde bij de voordeur. Ik voelde me erg moe worden en ging snel naar boven.

Wies wilde nu ook mee, ze was plotseling ook moe.

Toen ik de trap opliep, voelde ik me abnormaal moe, mijn ogen vielen bijna dicht en ik wist nog net mijn bed te halen, zonder tanden te poetsen, mijn kleren uit te doen en een pyjamajasje aan te doen. Ik liet me op het bed vallen en dook onder de dekens. Wies hoorde ik nog net ook gaan liggen.

We werden pas laat wakker, het was al helemaal licht. Maar ik was vreemd genoeg helemaal naakt en Wies ook, terwijl ze altijd een slipje aanhad. Ze kon niet slapen zonder slipje, zei ze altijd. Hebben we dan gevreeën gisteren? Ik moest hebben geslapen als een os, want ik wist niets meer, ook niet wanneer we voor het laatst hadden gevreeën. Het slipje ging alleen even uit als we de liefde bedreven.

De dekens lagen helemaal aan het voeteneinde van het bed op de grond. Wies sliep nog. Ze zag er erg aantrekkelijk uit, lief als altijd. Ik voelde weer die aantrekkingskracht en kroop tegen haar aan. Ik sloeg mijn armen om haar heen, alsof ik haar wilde beschermen. Dat vond ik altijd heerlijk 's ochtends, hoewel ook 's avonds natuurlijk.

Ze kreunde een beetje vreemd en even later waren we allebei wakker. Ze kreunde weer.

'Je hebt me in mijn kont genomen rotzak. Je hebt me pijn gedaan, je weet dat ik dat niet wil', zei ze toen plotseling.

Ik was stomverbaasd, ik wist van niets. Ik had zelfs nog nooit ook maar enige behoefte gehad om dat te doen.

'Ik heb je helemaal niet eens aangeraakt, we hebben niet eens gevreeën!' antwoordde ik dan ook.

'Wel waar, ik voel het toch zelf. Ik ben niet gek, waarom liggen we hier dan naakt?'

Van vrijen kon ik me echt niets herinneren. Zeker te veel gedronken gisteren.

NOOIT 105 GEBEURD

Of zou er iets niet in orde zijn met mijn geheugen? Ik wist niet meer precies wat we gisteravond gedaan hadden, maar anale seks zou ik me zeker herinneren. Ik vond dat veel te banaal.

Wies trok boos de dekens omhoog en we lagen nog even stilletjes naast elkaar. Ik mocht haar niet aanraken. Toen stond ze boos op en ging naar het toilet. Weer beschuldigde ze mij en weer ontkende ik verbaasd. Wel voelde ik weer die

verdoofdheid in mijn hoofd, alsof alles trager ging en ik kon niet goed denken. We dachten en kleedden ons aan. Wies had nog urenlang pijn en bleef boos op me. Ik vond het heel vreemd, maar wist zeker dat er niets gebeurd was. Wies had wel vaker vreemde opmerkingen die niet helemaal klopten. Ze was niet zo analytisch als ik en dat vond ik niet erg. Ik hield van haar zoals ze is. Ik kon haar ook nooit iets kwalijk nemen.

→ **ZIEK BEN JE DUS. !!!**

De burens vroegen later die dag of we iets hadden gehoord de vorige avond. Dat hadden we niet. Ze zeiden dat ze lawaai bij ons gehoord hadden, maar gingen er niet verder op door toen bleek dat wij van niets wisten.

Toen ik het vuilnis in de garage zette en weer het huis in wilde lopen, zag ik plotseling dat de pin die in de achterdeur in het bovenste scharnier zat, wel drie centimeter uitstak naar boven. Hoe kan dat zo snel? Die zat er altijd goed in

volgens mij, anders had ik dat onmiddellijk gezien. Ik lette altijd goed op de veiligheid. Zouden er inbrekers bezig zijn geweest? Maar we misten niets en hebben ook niets gehoord vannacht. Zou dat het zijn geweest wat de burens hadden gehoord?

Ik liet het aan Wies zien en sloeg de pin er weer goed in. Ik bedacht me dat we snel een muur moesten bouwen die de steeg van onze tuin afsloot.

Dat deed ik niet veel later dan ook. Ik bouwde de muur zelf en kreeg les van een buurman, die me net op tijd vertelde dat ik de stenen eerst nat moest maken. Ik moest drie rijen opnieuw doen, maar het werd een stevige muur, die er tientallen jaren later nog steeds stond. Misschien nu nog wel.

BUREN WETEN VAN NIETS!
→ **Wat heb jij wat met deurscharnieren**

MAART 1974 - AMSTERDAM

Paul en Ans wilden met ons en met Roland en Tea een keer gezellig naar Amsterdam. We spraken ergens in een kroegje af.

Paul, Ans, Roland en Tea wilden nog even langs de Wallen voordat we een hapje gingen eten. Uit baldadigheid nam ik aan. Wies en Tea hadden dat nog nooit gezien, zeiden ze. Ans was er al wel eens met Paul langs geweest.

We liepen wat langs de ramen met vrouwen erachter. We gingen nog een ander

straatje in. Ik liep voorop, naast Roland.

'Hè, het lijkt wel of ik het hier ken, maar dat kan niet want ik ben hier nog nooit geweest', hoorde ik Wies plotseling achter me zeggen.

We keken elkaar verbaasd aan. Het zou wel heel vreemd zijn, als Wies hier dus wel op de Wallen geweest zou zijn.

Roland en ik liepen gewoon door en Ans, Tea en Paul bleven een stukje achter en stelden vragen aan Wies.

'Wies, hoe kan dat dan? Je weet toch wel of je hier eerder geweest bent, toe nou zeg!' hoorde ik Ans nog zeggen.

'Nee, ik vergis me, want ik ben nooit op de walletjes geweest eerder'. Ik vind dat maar niks ook. Vies, bah!' hoorde ik haar zeggen toen ik toch nieuwsgierig achterom keek.

Roland vroeg of ik het hier kende, maar nee, ik was daar ook nog nooit geweest. Wel was ik ooit met Roland in Amsterdam geweest en hadden we wat van de Wallen gezien, maar dit kende ik niet.

Even later haalde de rest ons weer in en gingen we gezellig iets eten.

We hadden het heel erg gezellig gehad in Amsterdam.

MAART 1974 - DE MAN IN DE KAMER

Ik zat rustig boven te werken toen ik de bel hoorde. Ik luisterde even of Wies het ook hoorde en opendeed.

Ik hoorde een stemverheffing, een boze mannenstem. Wie moest er nu boos zijn op Wies? Ik ging naar beneden om te kijken. Ik liep op sokken en kwam dus stil de trap af.

'Dat kan niet, want mijn man is thuis', dacht ik Wies te horen zeggen.

Er stond een wat oudere, gezette man in de kamer bij de deur van de hal.

'Dat geloof ik niet, want zijn auto staat er niet', dacht ik nu te verstaan.

Maar toen zag hij mij de trap afkomen. Hij keek verbaasd, draaide zich om en wilde weer weggaan.

'Wat komt u hier doen?' vroeg ik hem achterdochtig.

'Niets', zei hij en ging gewoon weg, mij stomverbaasd achterlatend met Wies.

'Wat moest die man hier nou?' vroeg ik.

'Ik weet het niet', zei Wies.

'Maar je laat toch niet zomaar een wildvreemde man binnen?'

Wies keek niet begrijpend naar me en wist het dus ook niet. Alles ging weer trager.

ik laat geen vreemde mannen binnen!

APRIL 1974 - WIES ZWANGER

In april probeerden we weer om zwanger te worden. In mei werd Wies niet meer ongesteld. Dus nu toch eindelijk zwanger!
We kochten een paar weken later een zwangerschapstest. Die was positief en werd door de arts als bevestigd. Ze was heel erg blij en ik natuurlijk ook. We wilden immers al een tijdje een kindje van ons samen.
Wies wist jaren later nog precies wanneer en zelfs hoe we het kindje verwekt hadden. Zo bewust was ze daar mee bezig geweest. Waarom het nu wel lukte, wisten we niet. Misschien gewoon omdat we er nu minder krampachtig mee bezig waren. Het was normaler geworden.
Aan Wies was het geluk heel goed te zien. Ze straalde liefde uit en kroop altijd dicht en gelukkig tegen me aan. We vreeën nog meer dan anders. Inniger, uitgebreider en met nog meer rust. Ze genoot duidelijk meer dan vroeger.

APRIL 1974 - WIES GAAT MET TINY NAAR UTRECHT

NOOIT MEER
GEZIE

→ ik heb JAN SINOS mijn vertrek uit Utrecht
Wies ging met haar vroegere collega Tiny Grobben een dagje naar Utrecht en ze zou Jan daar nog een keer ontmoeten. Het was allemaal al geregeld natuurlijk. Hij wilde haar nog even spreken, waarover wist ze niet. Ik vond dat ze dat niet moest doen. Ze had niets met die man en vond het nog altijd een vieze vent. Maar ze ging samen met Tiny en dus had ik geen bezwaar. Ik had nog voorgesteld om mee te gaan, maar dat wilde ze niet.

De dag van tevoren kreeg ik tot mijn verbazing een ongeruste Tiny aan de lijn. 'Ik heb morgenvroeg met Wies afgesproken in Utrecht, dat weet je wel en we zullen haar oude huisbaas Jan van Beek ontmoeten, maar ik vertrouw het niet.' 'Hoezo, daar is toch niets mis mee? Wat kan er nou gebeuren als jullie met zijn tweeën zijn en bovendien in een openbaar restaurant', zei ik, want dat wist ik van Wies.

'Ja, we zullen elkaar in een restaurant ontmoeten, dus dat kan geen kwaad', zei ze aarzelend. 'Maar ik vertrouw het toch niet.'

Maar ik begreep het probleem niet, we praatten dus langs elkaar heen en hingen maar weer op.

Ik vertelde het nog aan Wies, maar die vond het onzinnig. Er kon niets gebeuren in een restaurant volgens haar. Ze zou in de loop van de middag weer terug zijn.

Op de dag zelf vertrok Wies om een uur of tien naar het station en later in

TINY WEET VAN 108 NIETS
NOOIT GEBERD ! !

de middag, om een uur of vier, belde Arie Timmermans, de man van Tiny Grobben, ongerust op.

'Is Wies al terug?' vroeg hij.

'Nee, ze is nog niet terug, maar ze zullen nog wel even de stad in zijn gegaan', antwoordde ik helemaal nog niet ongerust. 'Laten we nog maar even wachten, die lopen echt niet in zeven sloten tegelijk met z'n tweeën.'

Dat was hij met me eens, maar er was duidelijk afgesproken dat Tiny op tijd weer zou terug zijn, omdat ze nog ergens heen moesten en dat ging nu eigenlijk al niet meer.

Om een uur of half zes belde hij weer en was duidelijk ongerust.

'Ik heb haar nog niet gezien en ze zou vroeg thuis zijn. Anders belt ze altijd, maar jij hebt ook nog niets gehoord?'

'Nee', antwoordde ik en maakte me nog steeds niet echt ongerust. Maar door Arie nu toch wel een beetje. Wies liep niet direct in zeven sloten tegelijk wist ik. Het was toch altijd goed gegaan en Wies zou nooit gekke dingen doen.

'Er klopt iets niet volgens mij, kun je me bellen als ze er wel is?' vroeg de man van Tiny en gaf zijn telefoonnummer.

Ik liep nu ook ongerust door de kamer. Wat is er toch met Wies en waarom moest ze nu naar Jan van Beek? Ik merkte weer dat ik moeilijk kon nadenken. Weer dat verdoofde gevoel dat je moeilijk opmerkt, omdat het zoveel moeite kost om te denken. Wel wist ik dat ik op dat moment niet normaal was. Er was iets, maar ja, Wies was weg en Arie maakte zich ongerust, dus dat ik me raar voelde, was dan ook wel weer logisch toch? Zo zat ik te piekeren.

Pas tegen zeven uur stopte er een auto voor de deur. Weer die witte Citroën, die ik volgens mij al eerder had gezien toen Wies nog even moest werken bij de Rabobank en door een collega werd opgehaald. Wies stapte uit en de auto reed onmiddellijk door.

'Waar kom jij zo laat vandaan? We waren ongerust, Arie belde ook al een paar keer.'

'Hoezo, wat zou er dan verkeerd moeten zijn? Ik weet van niets', zei Wies verbaasd.

'Wie heeft je dan teruggebracht?' vroeg ik.

'O, een collega van de bank heeft me teruggebracht.'

'Wat hebben jullie dan gedaan zolang?' vroeg ik verder.

Het bleef even stil. 'Ja, dat weet ik niet allemaal meer hoor. We zijn naar het restaurant geweest en toen ... even de stad in geloof ik'.

Ze schudde haar hoofd alsof ze ook niet goed kon nadenken, trok haar jas uit en ging het eten klaarmaken.

Ik belde Arie om te melden dat Wies thuis was. Tiny was inmiddels ook thuis,

109

Wat een / ariekeek
Ik werkte al meer dan een
jaar niet b/d ban

maar zij wist ook niet waar ze precies geweest waren. We zwegen beiden even en vergaten het voorval verder. Aan Wies was niets te merken, ze mankeerde niets en gedroeg zich volkomen normaal. Dus waarom zou ik me verder zorgen maken?

MEI 1974 - PORNOFILM KIJKEN

Paul en Ans kwamen samen met Roland en Tea een weekendje bij ons in 't Harde. Op zaterdag wilden ze speciaal naar Zwolle om een pornofilm te halen, die ze wilden zien met ons. Ze praatten er vrijdagavond maar over door en vroegen specifiek aan mij of ik dat ook mooi zou vinden. Niet dus.

'Maar toch wel een keertje?'

'Tja, ik wil geen spelbreker zijn natuurlijk, dus doe maar een keer, misschien is het wel grappig.'

'En Wiesje, jij dan?' vroeg Ans aan Wies die er wat zwijgend bij zat te kijken.

'Nee, lijkt me niks hoor, maar als jullie dat graag willen, dan doe ik wel mee.'

We gingen naar Zwolle, maar ik wist niet waar je zo'n film moest kopen. Volgens Ans moesten we naar de markt. Daar aangekomen stond er inderdaad een kraampje met van dat soort films. Ik hield me wat achteraf en nam aan dat Ans of iemand anders wel een film zou uitzoeken. Ik vond het allemaal maar troep, maar Ans wilde per se dat ik er één uitzocht en de rest vond dat plotseling ook. Vreemd, want zij waren juist de initiatiefnemers, niet ik. Maar Ans duwde me brutaal naar voren.

'Toe jongen, jij zoekt maar wat uit.'

Ik vroeg aan de marktkoopman of hij ook soft porno had. Hij gaf me een volgens hem mooie film en ik stopte 'm snel weg in een plastic zak.

's Avonds hadden we dolle pret bij de sopfilm, want het was helemaal niets vonden Wies en ik. Wel hebben we gebruld van het lachen en vroegen Paul en Roland hoe wij het vonden. Alsof het daarom was gegaan, kijken of Wies en ik het leuk vonden. Wies deed het in haar broek van het lachen, zei ze.

We spraken dat weekend af dat we weer met drie stelletjes naar de Costa Brava zouden gaan.

klopt, film gezien
maar viel met Rolanden
Tea

JULI 1974 - VAKANTIE COSTA BRAVA

Het was weer een fantastische vakantie. We hadden veel lol met zijn zessen. We gingen vaak uit eten bij San Feliu in Playa, gingen naar zee bij Gibert en bekeken de omgeving. We aten weer veel ijsjes bij Montbar en dronken veel wijn op de camping.

OKTOBER 1974 - HET BUURMEISJE WAARSCHUWDE

De burens, Kees en Anneke van 't Hoog, nodigden ons uit voor een gezellig avondje bijpraten.

Hun zoon en hun dochter Annemiek waren er ook. We praatten over van alles in de buurt en over wie hier zoal woonden, wat Cees deed om de kost te verdienen en zo verder. Hij werkte als Hoofd Verkoop Advertenties bij De Zwolsche Courant, onderdeel van Tijl.

Ze vroegen wat ik deed en hoe het ging. Ze stelden ons ook vragen over vroeger, over hoe Wies en ik elkaar hadden leren kennen en over de tijd in Utrecht. Het viel me op dat ze daar veel over wilden weten, net alsof er iets aan de hand was. Maar hoe lang ik er ook over nadacht, ik kon niets bedenken dat die nieuwsgierigheid veroorzaakt kan hebben.

Op een bepaald moment praatte ik met buurmeisje Annemiek en gaf als bevestigend antwoord op een uitspraak van haar 'nou dat werd ook tijd hoor', terwijl Anneke op datzelfde moment vroeg wat we wilden drinken. Dus keek iedereen mij verwijtend aan en moest ik het snel herstellen door te zeggen dat het een antwoord was op de opmerking van Annemiek en dat het geen verwijt was dat we zo lang geen drinken hadden gekregen. Het was even een spannend, pijnlijk moment, maar gelukkig weer snel opgelost. Annemiek hielp me. 'Hans bedoelt mijn vraag, niet het drinken.'

Toen we weggingen omdat Wies wilde gaan slapen, hield Annemiek me tegen, door op een schilderij te wijzen en me zelfs even vast te pakken. Anneke liet Wies alvast uit.

'Ga maar vast, Hans komt er zo aan.'

Ik vond het vreemd, maar toen ik achter Wies aan wilde gaan, hield dochter Annemiek me, waar Anneke bij stond, weer tegen.

'Ik moet je iets vertellen over Wies', zei ze. 'Ik heb iets vreemds ontdekt dat je moet weten.' Ik keek verbaasd, maar luisterde.

Annemiek weet van niets!

'Ik hoor wel eens een man aanbellen bij jullie en dan hoor ik eerst een boze stem, net of er ruzie is. Dat viel me al eens eerder op. Dus ging ik eens kijken, maar de man is dan al binnen en gaat na een uurtje weer weg. Maar nooit als jij thuis bent. Soms staat die man al in de straat te wachten tot jij weggaat en altijd is er eerst ruzie. Ik zou maar eens kijken wat er gebeurd, of klopt iets niet. Ga eens weg en kom weer plotseling terug of zo. Dan weet je het zeker.'

Ik schrok hiervan, dat zou betekenen dat Wies achter mijn rug om vreemdging. Ik snapte er niets van, Wies zou zoiets nooit doen. Ik ging verbouwereerd weg en voelde weer die verdoofdheid.

'Wat was er nou dat ze met jou moesten bespreken en wat ik niet mocht horen?' vroeg Wies toen ik binnenkwam. Ik moest even nadenken en wist het toen weer. 'De burens horen wel eens een man aanbellen en dan een boze stem en dan gaat die man naar binnen en gaat dan na een uurtje pas weer weg.'

Wies keek me stomverbaasd aan. 'Dan zou ik dat toch moeten weten?'

'Ja, dat klopt', zei ik. 'Dat is nu juist zo vreemd.'

'Maar dat is pertinent niet zo, ik zal wel gek zijn om een wildvreemde man binnen te laten zeker. Ze zijn gek hiernaast ze hadden ook al zo veel belangstelling naar alles vroeger in Utrecht. Het leek wel een kruisverhoor, ik vond het helemaal niet leuk hoor.'

We begrepen het beiden niet, keken elkaar nog eens diep in de ogen en omdat er nog nooit iets vreemds was gebeurd, lieten we het maar zo. Ze moesten zich wel vergist hebben of het was gewoon een bekende die iets kwam brengen en hebben de joviale begroeting als ruzie opgevat. Marinus of Joop de Boer, onze bedrijfsleider, brachten nog wel eens iets langs, dronken een kop koffie en gingen dan weer weg. Ze hadden het gewoon verkeerd gehoord. Het was onmogelijk.

JANUARI 1975 - ILSE GEBOREN

Wiesje wilde thuis bevallen. Geen paniekerige toestand met ziekenhuizen. Ze droeg het kind met gemak en zag er in het begin prachtig, warm en mooi uit met haar steeds dikker wordende buik. We genoten van de zwangerschap, hoewel het ook wel eens zwaar voor haar was.

Ilse werd op 12 januari 1975 geboren en de weeën begonnen 's nachts, nadat we met Henk en Wietske, onze vrienden uit de buurt, nog een borrel hadden gedronken. Ik belde de vroedvrouw en die kwam nog mooi op tijd, hoewel het niet veel langer had moeten duren. Ilse kwam wat moeizaam ter wereld,

→ 15 januari - domkop

→ Ilse is geboren met behulp van vroedvrouw
huisarts heeft geen bloed en wangslim afgevoerd

omdat ze de eerste was die door dat kleine, lieve gaatje naar buiten moest zien te komen. Het was een wolk van een baby en we waren dolgelukkig.

Wies heeft een negatieve bloedgroep en ik een positieve, dus moest er een buisje met bloed naar het laboratorium worden gebracht en later weer opgehaald.

Huisarts Hogen Esch kwam er speciaal bij om het bloed af te nemen en wilde van mij ook wat wangslim ergens voor.

Toen ik later naar het laboratorium ging, kwam de laborante al snel naar me toe lopen.

'Ben jij de vader?' vroeg ze.

'Ja', zei ik trots en gelukkig.

'Het is niet jouw kind' zei ze plompverloren. Een andere assistente die erbij stond, bemoeide zich er direct mee.

'Dat mag je niet zeggen, dat mag alleen de dokter zeggen.'

Ik keek de twee vrouwen geschokt aan. Dat kon helemaal niet, we hadden vreselijk veel werk gedaan om dit kind met veel liefde te verwekken. Wies had helemaal geen behoefte om vreemd te gaan.

'Dat is onmogelijk, we zijn zo verliefd op elkaar dat dat helemaal niet kan. We wilden samen deze baby, dus is het onmogelijk', zei ik vol overtuiging en liep weg toen bleek dat een spuitje verder niet nodig was.

Weer die verdoofdheid in mijn hoofd. Maar zoiets verschrikkelijks zeggen... Dus ik vond die traagheid in mijn hoofd niet vreemd.

Ik vergat het voorval merkwaardig genoeg al voordat ik terug bij Wies was.

Wies' ouders en zussen kwamen langs om de baby te bewonderen. Ma huilde erg veel en was triest, vond ik. Van geluk huilen was toch heel anders dan ze nu deed. Vreemd, maar niet alle mensen zijn gelijk.

Ik haalde iets van beneden en liep dus bij toeval langs de kinderkamer.

Ik vind het zo erg voor haar, ik kan er niet meer tegen', hoorde ik ma Jansma zeggen op een verdrietige en huilende toon. Ik wachtte nu nieuwsgierig op Klazien's antwoord.

'Je moet flink zijn. Toe, het gaat nu om Wies, denk aan Wies', zei ze.

Ik snapte er niets van. Waarom moest ma Jansma zo huilen bij een baby van Wies en mij? Er klopte iets niet en ik liep de kamer in. Ma stond te huilen, maar dat kon ook van geluk zijn. Klazien schrok een beetje en draaide zich snel van me weg.

'Wat is er dan zo erg?' vroeg ik bezorgd aan ma en Klazien.

Ik zag ze vreemd schrikken. Beide draaiden ze zich van me weg en toen keerde Klazien zich weer naar mij toe.

'Ma kan hier niet zo goed tegen, ze is nu eenmaal erg emotioneel, maar het ze is

→ NOOIT GEZEGD
Het waren vreemde tranen, ma voor het eerst

wel heel gelukkig hoor, wees maar niet ongerust', zei ze en duwde me naar Wies toe. 'Je moet bij Wies zijn en goed op haar passen.'
Ik liet me naar Wies duwen, die daar heel gelukkig en blij op het grote ledikant lag.

MAART 1975 - BEURS IN DUITSLAND

Inmiddels was broer Ruud ook in dienst bij mijn broer Marinus. Hij zou de verkoop doen en ik zou naar het noorden verhuizen en op de zaak gaan werken, in de binnendienst. Ze konden het werk daar niet aan en Wies en ik konden dan mooi een huis in het noorden kopen. Veel gemakkelijker. Ik zou in Leeuwarden eerst een huis huren.

Wat later was er een beurs in Keulen, die voor ons bedrijf belangrijk was. We moesten daar met z'n tweeën heen, anders was het niet vol te houden. Ik ging er samen met Ruud heen en we zouden op de terugweg nog bij een klant langsgaan.

We stonden meerdere dagen op de beurs en dat was erg vermoeiend. We begonnen wel op een redelijke tijd, maar het ging wel tot tien uur in de avond door.

Toen we er twee dagen waren, wilde ik even met Wies bellen en liep naar een telefoon. Ik draaide ons nummer, maar kreeg tot mijn verbazing een man aan de lijn.

'Ja, ik verwachtte je al.'

'Hè, ik zoek Wies. Wie ben jij?' vroeg ik stomverbaasd. Het bleef even stil.

'Ik zal haar even roepen.'

En even later komt ze aan de lijn. 'Met Wies.'

'Wie was die man die ik het aan de lijn had?'

'O, nee niets', antwoordde ze ontwijkend. Ik hoorde gefluister op de achtergrond.

'Een neef die even langskwam.'

'Welke neef?' vroeg ik weer verbaasd.

'O, die ken je toch niet', zei ze en ze begon over de beurs.

Ik was van slag. Wies zou toch niet vreemdgaan en iemand in huis hebben? Ik zei niet veel tegen haar en we hingen vrij snel op, terwijl we anders altijd honderduit praatten.

Ik vertelde Ruud over het telefoontje, want het zat me behoorlijk dwars.

'Dat was vreemd, er was bij Wies een vent in huis. Het moet een neef zijn

volgens haar, maar wat moet een neef daar bij haar?'

Ik vergat het voorval maar, want Wies zou immers nooit zoiets gek doen.

Maar het bleef Ruud wel bezig houden, want toen ik alweer met andere zaken bezig was, begon hij erover.

'En wat ga je nu doen?'

'Wat bedoel je?' vroeg ik, hem niet begrijpend aankijkend

'Nou, met Wies en die man daar bij haar.'

'O... ja...' Nu wist ik het plotseling weer. 'Wat moet ik dan doen, ik kan daar toch niet heen gaan nu, we zitten hier vast en zijn met één auto hier. En al zou ik naar huis gaan, dan ben ik bijna een dag onderweg'.

Ik zou wel moeten wachten tot we thuis waren en haar dan vragen wie dat nou geweest was.

Toen ik 's avonds weer belde, deed Wies heel normaal, maar noemde de naam van de neef niet. De volgende dag werd er niet opgenomen, ook 's avonds niet. Misschien hoorde ze de telefoon niet.

De volgende dag werd er weer niet opgenomen. Ik maakte me ongerust. Maar ineens was ze er gewoon weer.

'Heb je wel het goede nummer gedraaid?' vroeg ze.

Maar toen ik weer thuis was, wist ze van niets.

'Welke neef heb je het over, hier is nooit een neef geweest!'

Ik was verbaasd, vroeg nog even door, maar ze bleef ontkennen. Ik kon er dus niets mee en moest het wel laten zitten. Ze was dolgelukkig met onze Ilse immers. De traagheid in mijn hoofd was weer terug

Later trof ik buiten Anneke van 't Hoog, de buurvrouw.

'Wies had die week dat je weg was een neef te logeren', zei ze bezorgd.

Ik keek haar vreemd aan.

NOOIT GEWEEST
'Nou ja, dat moet kunnen. Het is familie tenslotte', zei ze, maar het was duidelijk dat ze het vreemd gevonden had.

Ik vroeg Wies er nog een keer naar. Ze wist van niets, er was nooit iemand geweest.

'Ze is gek, ze heeft iemand anders gezien misschien', zei Wies.

'Maar die neef dan, die hier was toen ik vanaf de beurs belde', wist ik nu weer.

'Welke neef bedoel je, hier is nooit een neef geweest.'

Ik begreep er niets van en Wies was allang weer met iets anders bezig. Anneke had misschien iemand zien aanbellen en alleen maar gedacht dat hij er een week was. Alles ging weer traag. Ik was het helaas zo weer vergeten.

Op een dag kreeg ik telefoon van iemand die zei dat hij met mij over een opdracht op het gebied van bewegwijzering wilde praten. Toen ik vroeg over welk project het ging, wilde hij dat vreemd genoeg nog liever niet zeggen. 'Laten we eerst maar eens praten en als jullie goed overkomen, zullen we het wel aangeven en over het project praten.'

'Loont het wel? Is het project groot genoeg, want we doen alleen nog de grotere projecten', zei ik nog.

'Het loont zeker de moeite, anders deden ze niet zoveel moeite toch?' antwoordde hij.

Ze zouden met zijn tweeën komen en hij vroeg of ik wat monsters kon meenemen. Geen probleem, dus we spraken op zijn verzoek af in Motel Bunnik. Hij zei dat ik het best naar Utrecht kon rijden en dan de weg naar Arnhem op. Dan zag ik vanzelf het eerste blauwe bord met mes en vork bij Zeist. Bij de receptie moest ik me even melden en dan vonden we elkaar wel.

We spraken af om elf uur en ik meldde me op tijd bij de receptie. Er kwam al snel iemand aanlopen. We gingen naar een tafeltje in het midden van een hele rij, tegen het raam met uitzicht op het parkeerterrein. Aan beide kanten was een ingang en een uitgang. Er zat al een tweede man te wachten. Ze begonnen over een vreemd project en we dronken een kop koffie. Ik kon het niet volgen, ik was vreemd afwezig en afgeleid. Steeds moest ik mezelf dwingen om te blijven luisteren naar wat ze zeiden. Het verband met bewegwijzering snapte ik niet. Het was steeds alsof ik ze weer voor het eerst hoorde. Ze vroegen me of ik die mensen achter me kende en toen ik achterom keek, zag ik niemand die ik kende.

Ik vermande me en wilde opschrijven wat het project nu eigenlijk inhield. Ik vroeg ernaar, maar ik kreeg niets op papier. Dat had ik nog nooit meegemaakt. Ik voelde ook weer die verdoofdheid in mijn hoofd en wist dat er iets niet goed was. Ik bedacht dat ik later naar een dokter moest met dit probleem in mijn hoofd.

We hadden zeker afscheid genomen, want plotseling reed ik alweer naar huis. Ik voelde me niet goed. Ik voelde een vreemde, zware druk op mijn borst en mijn hart sloeg abnormaal snel. Ik werd behoorlijk angstig.

Het werd steeds erger en het angstzweet brak me nu uit. Ik haalde diep adem en probeerde mijn borstkas zo groot mogelijk te maken om mijn hart de ruimte te geven. Ik probeerde rustig te blijven, maar het hielp allemaal niet.

Inmiddels was ik Utrecht voorbij en draaide de weg naar Amersfoort op. Ik vermande me weer, haalde diep adem en het ging weer even. Eerst ging ik

rustiger rijden, maar toen juist steeds harder om maar snel thuis te zijn.

Voorbij Amersfoort, op de weg naar 't Harde, was een benzinestation met een EHBO-post erbij. Dat had ik gezien, al die keren dat ik daar langsreed.

Het gevoel nam weer toe en ik kreeg weer een vibrerend gevoel op mijn borst. Het angstzweet brak me weer uit. Alsof mijn hart uit mijn lichaam wilde springen. Waar bleef dat benzinestation nou toch? Vlak voor het benzinestation hield ik het niet meer. Mijn hart ging heftig tekeer, maar ik reed op de linker rijstrook omdat ik er zo snel mogelijk wilde zijn. Rechts van me reden twee vrachtwagens dicht achter elkaar en was het ook vol met andere auto's. Daar was de bewuste pomp toch nog vrij plotseling en als ik eraf wilde, moest ik nu naar rechts, maar dat kon nog niet. Het vibrerende gevoel nam weer toe en ik kreeg een aanval die zo hevig was, dat ik dacht dat ik ter plaatse zou sterven. Dus gaf ik nog wat meer gas en kwam net naast het kleine gaatje tussen de twee vrachtwagens. Ik rukte plotseling aan het stuur en hoopte dat ik er net tussen zou passen. Het lukte zowaar. De vrachtwagen achter me claxonnerde woedend over zoveel domheid. Ik reed direct de vluchtstrook op, hoewel ik daar helemaal geen zicht op had. Ik trapte op de rem. Ik kon niet zien wat er achter me gebeurde, maar dat kon me niets schelen. Dit was doodsangst. Achter en naast me bleef men woedend claxonneren over mijn onverantwoorde gedrag.

Ik deed met een ruk de deur open en wilde de weg over rennen, maar daar reden nog auto's. Ik wachtte even en rende snel de weg over.

Aanstormende auto's claxonnerden weer en bestuurders traptten op de rem van schrik, maar het kon me nog steeds niets schelen. Als ik die EHBO-post maar levend haal, dacht ik in paniek.

Als ik het pompstation nader ben ik gek genoeg weer wat rustiger, alsof de nabijheid van die post me al rustig maakte. Twee EHBO'ers hadden het claxonneren natuurlijk gehoord en met verbazing aangezien hoe ik de weg over rende. Ze liepen al naar het gebouwtje en naar mij toe.

Ik liep naar binnen, maar wist niet wat ik moest zeggen. Ik voelde me nu rustiger worden. Ik voelde me opgelaten en schaamde me dood. Wat moesten ze wel niet van me denken? Om me een houding te geven, kocht ik maar een rol drop. De EHBO'ers keken me bezorgd aan.

'Voelt u zich wel goed meneer?'

'Het gaat alweer, ik had last van mijn hart', zei ik.

'Gaat u even mee, dan onderzoeken we u even.' De EHBO'er keek even in mijn ogen.

Maar ik voelde me eigenlijk wel weer goed nu, na het bewegen en de frisse lucht. Ik ging even zitten en wachtte daar even.

'Zullen we een ambulance laten komen voor u? Als u zich niet goed voelt dan moet u onderzocht worden in het ziekenhuis', zei één van de EHBO'ers.

Maar daar zag ik tegenop. Een ambulance, terwijl ik me eigenlijk wel weer rustig voelde? Dus ik zei dat dat niet nodig was en ging weer terug naar mijn auto, aan de andere kant van de weg.
Maar het gevoel kwam iets verderop weer terug en ik vertrouwde het niet. Ik had al spijt dat ik niet in de EHBO-post was gebleven en me niet beter had laten onderzoeken.
Vanwege mijn werk bezocht ik veel ziekenhuizen en wist nog ongeveer waar het ziekenhuis in Harderwijk stond. Ik besloot ik om daar naar toe te rijden, naar het Boerhave Ziekenhuis.

Ik liep gewoon de Spoedeisende Hulp binnen, waar een aardige en knappe zuster me vroeg wat ik wilde. Ik legde het uit en ze vroeg me om te gaan liggen, terwijl ze er een dokter bij haalde.

De dokter luisterde even naar mijn hart en pols en deed zelfs een ECG.

Hij kon niets vinden.

'Je hartslag is wat te snel en je bent wel erg nerveus', zei hij. Hij dacht dat het hyperventilatie was. Hij adviseerde me om even een stukje te lopen en als ik me dan goed genoeg voelde, moest ik rustig naar huis te rijden. Wel moest ik mijn

huisarts raadplegen. Hij zou de gegevens wel doorsturen.

Ik rustte even uit, want het voelde heel veilig daar en reed toen langzaam naar huis.

Ik was ontzettend blij toen ik de lieve Wiesje weer zag. Dat gaf weer wat rust, want ik had het toch wel spaans benauwd. Ik vertelde haar wat er gebeurd was en ze schrok zichtbaar.

'Hoe ging het dan met die opdrachtgever? Wat is er dan gebeurd daar?' vroeg ze nog.

'Ik weet het niet. Ik vond het zo vreemd, ik heb er niets van begrepen. Normaal heb ik de feiten op papier staan, maar nu helemaal niets. Als ze nog iets willen, dan hoor ik dat wel, neem ik aan.'

'Je weet toch wel waar het om ging? Hoe kan dat nou, wat is er dan met je gebeurd? Waar ben je nou geweest?', vervolgde ze.

Ik dacht nog eens goed na, maar wist het beslist niet meer. Het was volledig blanco in mijn hoofd. Zou ik ziek zijn? Het is immers abnormaal dat ik helemaal niets meer weet. Ik keek om heen en zag gewoon alles. Wat was er vorige week ook al weer gebeurd, probeerde ik mijn geheugen te testen. Dat wist ik wel. Vreemd, als ik over de gebeurtenissen in Zeist nadenk, gaat het zo traag, maar als ik aan iets anders denk, is het weer gewoon goed.

We lieten het er verder bij. Ik maakte wel een afspraak met onze huisarts, Hogen Esch.

APRIL 1975 - HYPERVENTILATIE

De volgende dag had ik weer een lichte aanval. Ik voelde het vibreren opkomen en ging nerveus door het huis lopen.

'Ga even buiten lopen', zei Wies, maar dat durfde ik niet zonder haar.

Door het lopen en sterk aan iets anders denken, kon ik het wegdrukken, maar ik bleef nerveus en angstig.

APRIL 1975 - ARTIKEL TELEGRAAF

Wies kwam bij me met de Telegraaf. Ze liet me een artikel zien.

'Kijk daar ben jij toch geweest eergisteren? Er is daar iets gebeurd met drogeren van iemand en ze zoeken die persoon', zei ze opgewonden.

Ik las het artikel. Onder de kop Zeist stond dat dat er in Motel Bunnik iemand gedrogeerd was en dat een vrouw het gezien had. Zij had een ober gewaarschuwd dat twee mannen iets in het glas van een jongeman deden die ze even afleidden.

De jongeman werd niet goed en gedroeg zich abnormaal, had de vrouw gezien. Maar toen de politie kwam, gingen die niet stiekem achterom, maar gewoon voorlangs en de mannen en de jongeman vluchtten weg voordat de politie kon ingrijpen. Het glas was door een laboratorium geanalyseerd en bevatte een middel dat bij deze hoeveelheden dodelijk kon zijn en geheugenverlies tot stand kon brengen.

Ik las het kleine artikel met stijgende verbazing en kon mezelf er helemaal niet in herkennen. Ik keek Wies aan.

'Dat zou ik me toch moeten herinneren dan?'

'Maar denk nog eens goed na..., Ben je nou in dat Motel bij Zeist geweest, ja of nee? En zo niet, waar ben je dan geweest. Dat moet je toch nog weten? Je weet toch altijd precies waar je mee bezig bent geweest en je had mij verteld dat jullie dan samen naar het project zouden rijden.'

Ik probeerde weer na te denken over waar ik geweest was, maar weer kwam die verdoofdheid in mijn hoofd. Ik kon niet goed nadenken, dat feit viel me nu wel heel goed op. Er klopte iets helemaal niet. Weer probeerde ik aan iets anders te denken en dat lukte wel.

Ik kon er niets mee, maar Wies was ongerust en wilde de politie bellen. Of ze dat gedaan heeft, weet ik niet meer. Ik heb haar er niet meer over gehoord en was het totaal kwijt toen ik de volgende dag naar de dokter ging.

LEUGENS
NOOIT ¹¹⁹ GEBEURD

bestaat niet
APRIL 1975 - HOGEN ESCH EN HET DOCUMENT

Bij huisarts Hogen Esch legde ik uit wat er gebeurd was. Hij vroeg waar ik heen ging en of dat er iets mee te maken had. Zeist wist ik nog, want dat had ik met Wies in mijn agenda opgezocht, maar ik wist niet wat er precies gebeurd was. Ook niet met wie ik had gesproken en over welk project. Dat vond hij heel erg vreemd allemaal.

'Had je geen adres of zo? Je moet dat toch hebben opgeschreven, anders wist je niet waar je heen moest toch? En heb je geen visitekaartje van ze gekregen?' 'Nee, ik weet nog dat het bij het eerste blauwe bord van een motel was.'

Dat had ik wel in mijn agenda opgeschreven. De huisarts zou contact zoeken met de arts van Boerhave in Harderwijk. Hij dacht ook aan hyperventilatie en aan overspannenheid. Hij wilde me een paar keer zien en schreef tot nader order rust voor. Hij gaf me 'Temesta', een rustgevend middel. Ik mocht niet meer werken en dat gaf me wel een rustiger gevoel. Met al die angst ook nog werken was teveel voor mij. Ik kon het niet aan.

ok' Ik had daarna nog een erge aanval, waarbij ik dacht dood te gaan en Wies belde de huisarts daarover. Hij constateerde aan de telefoon dat het gewoon hyperventilatie was en ik moest een zak gebruiken om in te ademen. Dat hielp inderdaad ook wel een beetje.

KLOPT

In een volgend gesprek ging de huisarts in op mijn werk en op wat er vroeger was gebeurd. Ik dacht zelf niet aan overspannenheid, omdat ik het niet zo druk heb. Ik werkte meestal vanuit huis en had alle tijd.

Maar ik bleef wel angstig en nerveus. De huisarts wilde nog een paar keer met me praten en vroeg door over vroeger. Ondertussen had hij de dossiers van Wies en mij opgevraagd. Ik legde het allemaal uit, over de kamer van Wies in Utrecht, Dordrecht en zo verder.

Hij wilde nog een afspraak en ik moest vooraf opschrijven wat ik nog wist van vroeger, op die kamer. De vreemde zaken daaruit, die hier mee te maken konden hebben.

Toen ik naar hem toe moest en nog niets op papier had, ging het wel dringen. Ik zat boven met de typemachine voor me. Toen dacht ik plotseling aan die ochtend, een tijdje geleden, bij het wakker worden met die flits die ik in mijn geheugen had gezien. Ik zag dat ik bij Wies in bed lag en dat ik door Jan uit bed werd gehaald en op de grond naast het bed werd gelegd. Vervolgens ging Jan naast Wies liggen.

Zo vreemd en onmogelijk, want dat zou ik gemerkt moeten hebben en ik had

hem dan de kamer uit geslagen. Bovendien zou Wies het ook moeten weten. Ze zou woedend zijn geworden en de hele buurt bij elkaar hebben geschreeuwd. Dus het moet een nachtmerrie geweest zijn, dat kon niet anders. Ik had het niet aan Wies verteld.

Bij gebrek aan iets beters en omdat ik wel iets moest meenemen, schreef ik het met tegenzin op. Drie regeltjes slechts. Hij zou wel denken dat ik gek was... Maar toen ik het hem liet lezen, vroeg hij door over Jan van Beek en Marinus die een telefoon wilde aanleggen en dat het niet mocht, de vele sloten op de deur, en meer zaken. NOOIT TER SPRAKE GEKOMEN Hij besloot dat hij met Jan en Marinus wilde praten. Daar was ik fel tegen, het was gewoon een nachtmerrie geweest. Het kon niet waar zijn. Ik zou me doodschamen als hij contact met hen zocht. Ze zouden me uitlachen.

Hij maakte na nog een paar gesprekken weer een afspraak met me en wilde een hypnosesessie proberen. Dat was een hobby van hem en hij en wilde kijken of ik toch niets meer wist van vroeger.

'Baat het niet, dan schaadt het ook niet. Vind je dat een goed idee?'

'Ja, prima. Als we hier maar snel uitkomen, vind ik alles goed.'

'Goed dan, dan zal ik dat regelen. Maar als we tijdens die hypnose achter zaken komen die je huwelijk op het spel zetten, dan kun je dat soms maar beter niet weten. Maar we moeten dat wel vastleggen, dus wil je die dingen dan wel weten?'

'Als Wies een keer iets fout heeft gedaan, dan hoeft ik dat niet te weten', antwoordde ik, denkend aan de mogelijkheid dat ze per ongeluk een keer had toegegeven aan Jan van Beek. Daar maakte ik dan geen toestand van.

Voor de volgende afspraak moest ik dan eerst nog wel even naar een man in het ziekenhuis, die me wat vragen wilde stellen over mijn hyperventilatie. Hij wilde niet aangeven met wie precies en waarom. Het was beter dat ik dat niet vooraf wist.

'Je moet gewoon een paar vragen beantwoorden.'

'Naar wie moet ik dan vragen?'

'Dat weet ik nog niet precies, meld je maar gewoon bij balie en ik regel dat nog wel. Er ligt daar dan wel een notitie.'

→ NOOIT MET JAN OOK MAAR IETS GEHAD

APRIL 1975 - ZIEKENHUIS IN ZWOLLE

Als ik later nietsvermoedend bij het ziekenhuis in Zwolle ben en me bij de persoon achter de balie meld, is die hevig verbaasd.

→ NOOIT GEBEURD

'Dan moet u niet hier zijn, maar heel ergens anders. Dat is geestelijke gezondheidszorg en die zit hier helemaal niet.'
'Ik weet alleen dat ik me hier moest melden en dat iemand me zou komen ophalen. Er zou hier iets klaar liggen.'
Ze keek en vond inderdaad een papiertje. Ze belde met degene die op de verwijsbrief vermeld stond en ik moest maar even wachten.
Vijftien minuten later kwam een oudere man, die zich voorstelde als Van der Hart, naar me toe. Hij wilde dat ik met hem in de auto meeding, want het was wat verder weg. Ik bedacht dat ik dan beter achter hem aan kon rijden, dan hoefde ik later niet weer teruggebracht te worden.

'Dan pak ik mijn eigen auto wel en rijd achter u aan. Dan kan ik straks direct doorrijden naar huis en hoeft u mij niet terug te brengen.'
'Nee, rijd maar met mij mee. Ik breng je straks wel weer terug, geen probleem hoor', drong hij aan en ik ging met tegenzin toch maar met hem mee. Wel vreemd dat hij me dan niet direct naar die plaats heeft gestuurd.
'Waarom heeft u niet gewoon ter plaatse afgesproken, in plaats van hier bij het ziekenhuis?'

Ja, het zou eerst hier plaatsvinden, maar het ziekenhuis had geen kamer vrij en zo. **NOOIT GEBEURD, ONNO V.D. HART IS NOG NOOIT IN ZWOLLE GEWEEST EN IS GEEN PSYCHIATER**

Toen we op de plek van bestemming aankwamen, zag ik 'Geestelijke Gezondheidszorg' op het gebouw staan.

Als we later een kamer ingaan, staat op het bordje naast de deur 'psychiater', maar met een andere naam. Hij zag me ernaar kijken.

'Ik ben hier net komen werken, dat is nog de oude naam.'
Dat bordje viel me als adviseur bewegwijzering natuurlijk op, het was mijn vak om op dat soort dingen te letten. Ik wist altijd direct wie dat type bordje had geleverd en hoe het was gemaakt.

Hij stelde me vragen over mijn hyperventilatie, vroeg wat ik nog wist over Zeist en over die flits waarin ik Jan van Beek bij Wies in bed zag kruipen. Hij vroeg of ik nog meer wist, maar meer wist ik niet.

Een assistente bracht koffie en gedroeg zich een beetje vreemd, vond ik. Ze zette zijn koffie namelijk bij hem op het bureau, terwijl we aan een andere tafel zaten te praten. Hij moest dus speciaal opstaan om zijn koffie te halen. Toen liet ze mij een afgescheurd briefje zien met daarop iets geschreven. Ik boog wat voorover en las 'niet tekenen'. Ze deed haar vinger voor haar lippen om duidelijk te maken dat de psychiater hier niets van mocht weten, stopte het briefje snel weer onder het dienblad en liep weg.

De psychiater vervolgde het gesprek.

↑ NOOIT PLANTS GEVONDEN

'U hebt met huisarts Hogen Esch over een hypnosesessie gesproken om meer te weten te komen over wat er nu precies gebeurd is.'

'Ja, daar heeft hij over gesproken, maar hij zou dat zelf doen, zei hij. Hoezo, gaan jullie dat dan nu doen? Ik wil geen ruzie over wie dat gaat doen hoor.'

'Ja, dat klopt. Nee, laat Hogen Esch dat maar proberen. Maar u hebt tegenover hem aangegeven dat u niets wilt weten van eventuele misdrijven die tegen u en uw vrouw zijn gepleegd.'

Ik schrok van zijn woordkeuze. Misdrijven tegen ons beiden gepleegd? Daar wist ik nog niets van. Daar had Hogen Esch het nooit over gehad met mij. Wies heeft ook nooit over misdrijven gesproken, maar als dat zo is, wil ik dat pertinent weten natuurlijk. Ik werd boos en voelde woede en energie opkomen. Dit liet ik me niet gebeuren.

'Nee, dat klopt niet. Als er misdrijven zijn gepleegd tegen mij of Wies, dan wil ik dat natuurlijk weten. Als ze per ongeluk een keer is vreemdgegaan, dan is dat wat anders. We waren nog niet getrouwd toen en ze was niet mijn eigendom.'
Hij keek me fronsend aan.

'Ja, maar dan kan ik niets beginnen. U moet verklaren dat u niets wilt weten en een stuk ondertekenen waarin staat dat u afziet van alle informatie die ons bekend wordt uit die hypnosesessie.'

Dus daarom ging het hier. Daarom was die assistente met dat briefje gekomen om mij te waarschuwen, bedacht ik plotseling. Wat was hier in godsnaam aan de hand?

NIKS, NIKS, NIKS
'Waarom moet ik dat dan ondertekenen? U kunt mij toch gewoon vertellen wat ik zelf blijkbaar al weet dan?' zei ik, nu echt boos wordend. Ik wilde niet dat hij zaken achterhield als dat misdrijven waren. Want dan wist Wiesje ook van niets. 'Ik wil dat jullie dan juist alles vertellen.'

'Nee, dat kan niet, want er kunnen zaken bij zitten die uw vrouw betreffen en dat gaat u dan niets aan. Dat is immers haar privacy. Dus dat mogen we dan niet eens zeggen.'

Hij probeerde mij duidelijk om de tuin te leiden. Vreemd allemaal, er klopte iets niet.

'Nee, die redenatie klopt niet. Als ik dat blijkbaar onder hypnose wel weet, dan weet ik dat feitelijk toch al', zei ik, maar in mijn hoofd slaat inmiddels de verdoofdheid weer toe. Denken werd veel moeilijker.

Hij schudde zijn hoofd.

'U moet het stuk ondertekenen en eerder gaat u hier niet weg.'

'Dan ga ik toch gewoon nu weg, of wilt u mij dan tegenhouden?' zei ik nu echt boos. Ik maakte aanstalten om te gaan staan.

Hij merkte blijkbaar dat die methode niet de goede was en draaide om als een blad aan de boom.

'Wacht... Laten we het anders doen en nog even rustig praten. Wilt u wat drinken? Wacht maar even, ik haal het zelf wel even', zei hij en en liep de deur uit.

Toen hij terugkwam met twee drankjes, dronken we dat rustig op en praatte hij nog wat over werk en zo.
Toen begon hij, na nog heel vertrouwelijk en joviaal over mijn beroep en werk te hebben gesproken, weer over het ondertekenen van het stuk.

Van het daarop volgende weet ik niet veel meer, maar ik heb nog een keer duidelijk geweigerd om te ondertekenen, denkend aan het briefje van die assistente. Maar hij drong sterk aan en dreigde zelfs me daar te zullen houden. Ik voelde me zeer bedreigd en dacht uiteindelijk dat als ik later maar zou zeggen dat ik het er niet mee eens was en mijn beslissing herriep, dat ik het dan rustig kon ondertekenen. Ik kon ook nog gewoon weigeren om onder hypnose te gaan. De verdoofdheid in mijn hoofd was duidelijk aanwezig.

Het was een document dat ik goed moest lezen, maar dat lukte me vreemd genoeg niet. Ik kon me niet concentreren en begreep de tekst niet. Ik voelde weer woede, want ik ondertekende nooit iets onder dwang en zonder voldoende tijd om het met anderen te bespreken. Dus ik weigerde.

'Nee, ik onderteken het niet. Ik ga naar huis.'

Maar het kon volgens hem geen kwaad en hij drong weer aan.

Wat ik ondertekend heb, weet ik niet. Ik wilde een kopie, maar hij zei dat hij die wel zou opsturen. Dat vond ik te gevaarlijk en wilde direct een kopie meenemen. Toen bleek het kopieerapparaat niet te werken.

'Toe nou maar, ik zorg wel voor een kopie later', zei hij geruststellend.

Hij vroeg een assistente om mij even naar het ziekenhuis te brengen, waar mijn auto nog stond.

Onderweg was deze assistente, die ook de koffie bracht en het briefje liet zien, heel schuchter en bijna angstig. Ik voelde dat er iets was. Dus om het ijs te breken zei ik iets aardigs over haar prachtige haar. Ze lachte vriendelijk naar me.

'Je hebt toch niet dat stuk ondertekend, wel?'

Ik was het alweer bijna kwijt en moest goed nadenken. Maar ja, ik had iets ondertekend en antwoordde dus bevestigend.

'Nee toch! Dat had je nooit moeten doen, daarom liet ik je het briefje lezen. We zijn er tegen met een groepje en hebben geprobeerd om je te helpen, maar we moeten wel, hij is de baas hier. Trouwens, je kunt er niets aan doen, hij heeft iets in je drankje gedaan. Dat heb ik zelf gezien. Ik wilde weten wat hij uitspookte en ben gewoon naar binnen gestapt. De rest durfde niet, bang voor hun baan.'

Hij is trouwens helemaal niet van hier, hij is overgeplaatst uit Amersfoort. Voor twee weken nota bene, dus speciaal voor jou vermoedelijk. Hij wordt door de staf en leiding blijkbaar gedekt.'

'Maar er kan toch nooit iets gebeuren? Ik ben er toch zelf bij en Hogen Esch zou de hypnose gewoon bij hem thuis doen. Gaat deze man dat dan toch doen? Dat heeft hij mij helemaal niet verteld!'

Ze reed zwijgend verder.

'Ik mag verder eigenlijk niets meer zeggen. Maar nu kunnen we het niet meer tegenhouden.'

Ik zat zwijgend naast haar en voelde nog steeds die verdoofdheid in mijn hoofd. Mijn gedachten stonden vrijwel stil. Ik had dus iets verschrikkelijks gedaan, als ik haar mocht geloven. Maar wat kon er nu gebeuren? Ik kon het toch later gewoon herroepen als de tekst me niet aanstond? Hij zou toch een kopie sturen?

'Ik zie nog één mogelijkheid. Je moet samen met mij aangifte doen bij de politie, dan geloven ze ons wel. Ik ben tenslotte getuige van het drogeren geweest, maar je moet dan wel mee gaan, het kan alleen als we samen gaan', zei de assistente plotseling toen we bijna bij het ziekenhuis waren.

Ik keek haar verbaasd aan. Politie? Was dat niet overdreven?

'Ja, ik ga met je mee naar de politie, maar ik moet nu eerst terug. Anders vermoedt hij wat ik doe en dat kan mij mijn baan kosten, dus we moeten hier om vijf uur weer afspreken op dit parkeerterrein. Dan gaan we samen naar de politie. Beloof me dat je hier om vijf uur weer bent.'

Ik snapte er niets van. Wat kon er nou zo erg zijn dat ik samen met haar aangifte moest doen bij de politie? Maar ze drong ontzettend aan en ik beloofde het haar.

Het was pas drie uur, dus reed ik eerst weer naar huis in 't Harde en besprak het met Wies. Ze vond het onzinnig en wilde niet dat ik ging.

'Wat een onzin, ze is gek!'

Ik zette het nogal gemakkelijk uit mijn hoofd. Om kwart over vijf ging de telefoon. Wies nam op en zei dat het voor mij was. Het bleek de assistente te zijn.

'Waar blijf je nou? We moeten snel naar de politie om aangifte te doen voor ze dicht zijn, het kan nog net.'

Toen schoot het gesprek met haar me wel weer te binnen, maar ik was verrast en voelde weerstand en zelfs angst om met die assistente naar de politie te gaan om aangifte te doen van iets dat ik zelf niet eens goed begreep. Dus hield ik het af.

'Ik kan hier niet goed praten, ik sta hier bij de balie van het ziekenhuis. We moeten even praten, dan zal ik het je allemaal uitleggen', smeekte ze.

NOOIT ¹²⁵ GEBEURD

Maar ik vond het zo vreemd, dat ik concludeerde dat ze gek was. Dus ging het niet door.
'Dan kan ik je niet meer helpen, dan is het te laat allemaal. Maar het zal je hele verdere leven negatief beïnvloeden', zei ze bedroefd.

Maar ze gaf toch niet op. Later die avond stopte er een auto voor onze deur en belde er iemand aan. Toen Wies opendeed, bleek het weer die assistente te zijn. Ze wilde pertinent even met me praten, maar Wies was boos en poeierde haar af. Ze hield vol en toen ik er bij kwam staan, smeekte ze opnieuw dat ze alleen maar even met me wilde praten.

'Kom nou even naar buiten en praat even met me.'
Maar ik bleef als versteend in de hal staan. De traagheid in mijn hoofd was er weer. Wies duwde me naar binnen en deed gewoon de deur dicht.

Hiermee was een uitermate belangrijk, zelfs cruciaal moment in ons leven beëindigd! Een fout die ons hele leven inderdaad zeer negatief zou beïnvloeden, maar wij konden dit toen niet bevatten. Vreemd genoeg zou ik me dit voorval pas weer in maart 2007 herinneren, zo goed had men het opzettelijk weggestopt. Dat zelfs medici je vijand konden zijn, was mij totaal onbekend. Niemand had mij daarvoor gewaarschuwd en niemand had ons ooit verteld wat er allemaal voor misdrijven hadden plaatsgevonden. Dan zou alles heel anders verlopen zijn. Simpele openheid en een paar gesprekken hadden ruim dertig jaar onmenselijkheid en nog veel meer ernstige misdrijven kunnen voorkomen...

EEN HELE GROTE WAAN.

APRIL 1975 - HYPNOSE

NOOIT

Hogen Esch belde later om te vragen of ik op de fiets kon komen en geen verdere afspraken wilde maken die middag. De hypnosesessie kon namelijk wat langer duren en soms was je achteraf wat emotioneel.

Ik moest er om één uur zijn. Geen punt, dat kon wel. Hoewel ik het wel een beetje vreemd vond, want het was een behoorlijk eind fietsen naar het bungalowpark naast de snelweg. Ik reed dat altijd met de auto. Waarom met de fiets? Was hij bang dat de hypnose mijn rijvaardigheid nadelig zou beïnvloeden?

Zijn vrouw belde later ook nog. Een heel vreemd telefoontje. Ze zei dat er iets niet klopte en dat ze het er beslist niet mee eens was. Ze vroeg of ik iemand mee wilde nemen die de zaak in de gaten hield.

Maar dat vond ik onzinnig. Ik was niet bang voor een hypnosesessie en al zeker

niet voor Hogen Esch zelf. Het gesprek met die psychiater was al grotendeels uit mijn brein gewist.

Ik ging er dus op de fiets heen, heerlijk in het zonnetje.

Hogen Esch vroeg of ik dat papier met het verhaal over Jan of andere aantekeningen nog ergens had liggen.

'Nee, die ik heb aan u gegeven en ik heb thuis geen kopieerapparaat.'

Zijn vraag bevreesdde me, want het duidde erop dat hij iets wilde verdonkeremanen. Dat snapte ik direct wel. Maar aan de andere kant, ik zou het nooit weer vergeten, het zat in mijn hoofd. Dus wat had dat nou voor zin? Ik begreep het niet.

Ik vond het verder allemaal wel prima en ik moest kijken naar een tikkende slinger. Maar dat deed me niets en ik lachte er om.

'Misschien lukt het wel met een rustgevend drankje. Dat kan helpen bij het meer ontvankelijk worden voor hypnose.'

Dat was ook prima natuurlijk. Ik haalde mijn schouders op en dronk het op.

Ik voelde een vreemde drang om het zo snel mogelijk achter de rug te hebben en weer naar Wiesje te kunnen. Dat had ik steeds als iemand hierover begon. Ik ging het uit de weg, een soort vluchtgedrag. Een angstig gevoel dat vermoedelijk bij de hyperventilatie hoorde.

Het drankje zal daar ook wel invloed op gehad hebben, zoiets maakt je ontvankelijk voor suggesties, leerde ik helaas pas vijfentwintig jaar later.

Hogen Esch gaf me een blanco brief die was omgevouwen vlak boven waar ik een handtekening moest zetten. Dus er kon meer op staan, maar dat was niet het geval, zag ik toen ik het papier omdraaide. Ik wilde geen stukken ondertekenen die ik niet vooraf kon lezen.

'Nee, dat wordt later ingevuld, na de sessie', zei hij. 'Teken maar rustig, het komt wel goed. Jij wilt hier toch ook zo snel mogelijk vanaf?'

Dat was waar en ik kon mijn eigen huisarts toch wel vertrouwen? Dus ik ondertekende vreemd genoeg toch. Het voorval met de psychiater was ik totaal kwijt.

De gruwelijke consequenties van die simpele handeling, het ondertekenen van dat papier, heb ik nooit kunnen overzien. Het kwam plompverloren en zonder enige waarschuwing vooraf. Het drama dat zich juist als gevolg hiervan nog zou gaan afspelen, kon ik door gebrek aan kennis totaal niet vermoeden. Als mij verteld was wat men al wist, had ik nooit ondertekend..

Toen ik uit hypnose kwam, keek ik verbaasd om me heen en hoorde ik dat het al afgelopen was. We namen afscheid. Ik moest nog maar eens terugkomen op

een bepaalde dag en zou dan meer horen. Hij wilde het eerst uitwerken. Dat stond me tegen, want ik wilde weten wat er nou gebeurd was en wat de reden van mijn hyperventilatie was. Ik fietste naar huis, maar wist de weg niet meer. Ik fietste zelfs rechtdoor over de hoofdweg, de andere kant van het dorp in. Plotseling realiseerde ik me dat en keerde om. Ik fietste langs de hoofdweg terug naar huis, de weg die ik ook altijd met de auto reed en dus in mijn geheugen gegrift stond. Dat ging goed. Ik vond het echter niet vreemd genoeg om er veel aandacht aan te schenken.

'Wat duurde dat lang', zei Wies toen ik thuiskwam.

'Hoezo?' vroeg ik verbaasd en keek naar de klok. Inderdaad, het was al bijna zes uur.

'Wat heb je zolang daar gedaan dan?' vroeg Wies.

'Geen idee meer.' En hoe diep ik ook nadacht, ik wist het echt niet meer. Dat was misschien wel normaal bij hypnose, dachten we en gingen verder met de dagelijkse bezigheden. Ik zou immers tijdens de volgende afspraak meer horen.

Maar tijdens die afspraak ging Hogen Esch niet in op wat er was gebeurd. Hij wilde niets zeggen, dat was beter voor mij. Hij moest nog wel een document voorlezen, dat hem toestemming gaf om niets te zeggen. Ik had het al ondertekend. Weer gaf hij me eerst een drankje, want dat was goed voor me. Ik vond het vreemd, maar mijn vertrouwen in de medische sector was groot en huisarts Hogen Esch was een aardige man. Hij deed heel veel voor me. Dus dronk ik het op. Vervolgens zei hij dat hij me dit zou voorlezen en dat hij me wel een drankje had gegeven, maar dat hij mij zou vragen of ik volledig bij mijn verstand was en geen medicijn had gehad. Ik moest dan respectievelijk 'ja' en 'nee' zeggen. Het drankje was niet erg.

Hij begon voor te lezen en stelde de vraag of ik bij mijn volle verstand was en of ik geen medicijnen had gekregen. Ik gaf de opgedragen antwoorden.

Vervolgens liep hij met de bandrecorder, waarin hij sprak, de deur uit en kwam pas terug toen hij bijna uitgesproken was en ik weer 'ja' moest zeggen.

Hij stuurde me weer naar huis en we maakten nog een nieuwe afspraak.

Ik bleef nog ongeveer een maand overspannen thuis en mocht niet of nauwelijks werken.

Marinus kwam langs om met me praten. Hij wilde dat ik weer gewoon aan het werk ging, wat ik later ook voorzichtig deed.

Altijd had ik die Temesta bij me, ook als we even gingen wandelen. Ik liep niet buiten zonder Wies. Ik durfde dat gewoon niet. Als Wies bij me was vond ik alles prima. Ook als ik in de auto zat en als ik ergens naar binnen moest, deed ik een

buisje in mijn zak of een paar losse tabletten in mijn borstzakje. Dat ik ze bij me had, was al voldoende. De aanvallen gingen weg en ik voelde me steeds beter.

MEI 1975 - DE NAAKTFOTO'S

Wies was heel erg mooi en charmant, vond ik. Een plaatje om te zien, vooral als ze naakt door de slaapkamer of de badkamer liep. Ik bleef vaak gewoon brutaal staan kijken als ze douchte en volgde al haar sierlijke bewegingen.

Ik kon tijden naar haar kijken en ik wilde graag foto's van haar hebben, zodat ik altijd naar haar kon kijken. Maar dat mocht niet van haar.

'Ik ben gek zeker, geen sprake van! En die fotograaf ernaar kijken natuurlijk als ik ze bij hem ophaal. Nee hoor, ik zou me doodschamen.'

Daar zat wat in, dat vond ik ook niet prettig.

klopt.

Dus kocht ik op een gegeven moment een polaroid camera. Dan kon ik mooi foto's van haar maken, zonder dat er een fotograaf aan te pas kwam.

Met de Polaroid zou het misschien lukken dacht ik, maar Wies wilde nog steeds niet. Ze was erg preuts en moest niets hebben van foto's.

Na dagen van zeuren, wilde ze het nog steeds niet en ik probeerde een onverwachte foto van haar onder de douche te maken. Ze kromp in elkaar toen ze het zag, dus het lukte niet. Abnormaal vond ik dat, hoe preuts ze was.

Op een avond, een tijdje later, vroeg ik het haar weer, nadat we gezellig een glaasje hadden gedronken. Weer weigerde ze meerdere keren.

'Nee hoor, absoluut niet. Je moet ophouden met zeuren. Je lijkt wel een vervelend kind dat geen ijsje krijgt.'

Dat was op zich wel waar, maar mijn liefde voor haar kon ik niet even wegstoppen. Ik vond haar nu eenmaal prachtig en wilde dat beslist vastleggen.

Toen ik het teleurgesteld op wilde geven, reageerde ik een beetje boos.

'Doe nou toch eens gewoon wat ik zeg, schiet op verdomme', riep ik met een boze stem. Voor het eerst in mijn leven en ik had er direct spijt van.

Ik draaide me al om, om het toestel op te bergen. Maar tot mijn stomme verbazing was er plotseling een heel andere Wies. Ze liep op me af en keek me lief aan.

'Wat moet ik dan doen?' vroeg ze plotseling.

Ik was stomverbaasd. Ik had het net wel tien keer gevraagd, met een heel beslist 'nee' als antwoord. En nu stond ze daar in één keer totaal anders. Ik begreep er niets van, hoe was dat mogelijk?

denk je dat
wij dat
verschillen

Maar ja, ik was er wel blij mee en stond er verder niet bij stil.
'Je uitkleden en daar bij de bar gaan staan, dan maak ik een foto van je.'
Tot mijn verbazing deed ze het ook nog. Ze kleedde zich rustig uit en legde haar kleren op een keurig stapeltje.

'Mijn slipje ook?'
Ja natuurlijk, anders zijn het immers geen naaktfoto's.
Ze ging bij de drankenkast staan, die ik had gemaakt als een soort therapie toen ik die hyperventilatie had en me zoveel mogelijk moest ontspannen.
Ik maakte een paar mooie foto's van haar en ik vroeg haar om voor de open haard te gaan liggen, met haar benen iets uit elkaar zodat je de kuiltjes in haar dijen en haar ~~heer~~ venusheuvel mooi kon zien, maar wel met haar hoofd naar mij toe, zodat je ook weer niet te veel zag. Ik wilde zeker geen vieze plaatjes van zo'n mooie, onschuldige meid.

Ondanks het feit dat ze Ilse al gebaard had, was ze nog steeds een plaatje. Haar buik was weer mooi strak geworden.
Ik had nu een stuk of wat foto's gemaakt en vond het genoeg.

'Ben je nu klaar?' vroeg ze heel lief.
'Ja, we hebben genoeg zo', zei ik, verbaasd over haar plotselinge gedweeheid.
Ze kwam nog steeds naakt rustig naar me toe, ging voor me staan en keek me afwachtend aan met haar mooie ogen.

'En wat moet ik nu doen?' vroeg ze nu.

Ik keek haar verbaasd aan. 'Hoezo, wat wil je dan nu nog?'

'Je moet zeggen wat ik moet doen', zei ze.

Ik bleef haar verbaasd aanstaren.

'Zal ik je even pijpen?' vervolgde ze in alle rust.

Ik was stomverbaasd en kon geen woord uitbrengen. Dat was altijd het laatste dat ze wilde doen. En hoewel ik daar op andere momenten best zin in had, was ik te verbouwereerd om daar op in te gaan. Dat deden we dan straks boven wel. Ik begreep niets van die plotselinge omslag van Wies. Het was echt alsof er plotseling een heel andere Wies was.

We gingen naar bed, maar toen ik het haar vroeg,, wilde ze me beslist niet pijpen.

'Ik zou wel gek zijn', antwoordde ze toen heel merkwaardig.

Wel vreeën we heerlijk en gepassioneerd die avond.

De volgende ochtend ging zij als eerste naar beneden en zag de foto's op tafel liggen.

'Hoe kom je aan die foto's?' vroeg ze mij bedenkelijk en wat boos aankijkend.
Ik ben weer verbaasd. Die had ze toch zeker zelf met me gemaakt gisteravond, een paar uur geleden pas. Was ze dat nu al weer vergeten?

'Die hebben we toch gisteravond gemaakt', zei ik, hoofdschuddend over zoveel domheid. Maar ze staarde een tijdje naar de foto's, zonder iets te zeggen. Alsof ze in een trance was.

Ik liep naar de keuken voor ons ontbijt.

Toen zei ze dat ze die foto's niet in huis wilde hebben, ze wilde beslist geen naaktfoto's hebben rondslingeren. Ze was weer echt de oude Wies en moest er niets van hebben.

Dus pakte ik ze en borg ze op zolder goed op, zodat ze de foto's niet kon weggooien. Dat zou net iets voor haar zijn geweest.

Ik heb ze altijd verborgen gehouden, anders waren ze allang weg geweest.

En pas vijfentwintig jaar later begreep ik wat hier werkelijk gebeurd was, maar ik wist toen nog van niets. Er was nooit iets vreemds gebeurd, dus liet ik het verder maar.

1975 - GEHEIMHOUDING EN JOHAN'S TWEEDE KAMERPROJECT

Toen we weer een keer bij Johan waren voor een feestje, wij moesten beslist komen, stelde hij mij vreemde vragen. Ik moest even bij hem komen en terwijl ik met een glas wijn in de hand bij hem stond, vroeg hij naar wat gewone zaken.

Hij vroeg plotseling of ik alles voor Wies over had.

Wat was dat nou weer voor domme vraag? Waar bemoeide hij zich mee?

Dus gaf ik een standaard antwoord, dat iedereen zou hebben gegeven.

'Ja, natuurlijk heb ik alles voor haar over, ik zou me voor haar doodvechten.'

Hij vroeg nog iets en even later stond hij met een voor mij onbekende persoon te praten en stelde opnieuw die vraag.

'Hans zegt dat hij voor Wies alles over heeft, toch Hans?'

Ik knik van ja, er niets van begrijpend. Als iemand Wies iets zou aandoen, dan zou ik er alles aan doen om dat te voorkomen. Zou hij dat bedoelen, of iets anders? Ik begreep het niet en vond het maar vreemde vragen. Ik liep dus weg, naar andere mensen die verderop stonden.

Wat later, toen ik net was uitgepraat met een van de burens, zag ik Johan druk praten met Marinus. Er hing een vreemde, geheimzinnige sfeer. Er was iets en men wilde niet dat ik dat wist blijkbaar. Dat voelde ik wel aan. Dus deed ik alsof ik naar iemand achter hen liep, maar luisterde naar hun gesprek.

Johan aarzelde toen hij me zag en merkte dat het wel erg stil werd plotseling.

'Dus dan had ik een probleem. Je kunt ze nooit verplichten tot geheimhouding dan. Maar ik heb dat nog eens goed uitgezocht en hier en daar nagevraagd en

voor een geldelijke vergoeding kun je juridisch wel geheimhouding afdwingen. En je weet zelf wel, iedereen zit altijd krap en wil dolgraag geld hebben, zeker als het voor een goed doel is. En dat later weer teruggeven als puntje bij paaltje komt, doen ze niet, want ze zitten altijd krap. Dus je maakt gebruik van de hebzucht van mensen en gebruikt dat tegen hen', vervolgde Marinus toen rustig. 'Hoezo, wat is er aan de hand? Heb je weer een slimmigheidje uitgevoerd ergens?' vroeg ik nieuwsgierig. Johan was altijd met allerlei interessante dingen bezig en daar kon ik wat van leren. 'Nee, niets bijzonders. Iets zakelijks met een klant die ik moet adviseren en die geheimhouding wil afdwingen.' Hij begon over iets anders met Marinus te praten. Ik mocht het dus niet weten en luisterde nog even, maar het was geen interessant gesprek meer. Toch was dat een heel slim punt van Johan. Dus door van een gebeurtenis een geldelijke transactie te maken, kun je iemand dwingen tot geheimhouding. Slim van hem. Laat op de avond gingen we weer terug naar 't Harde.

Een paar weken later zei Johan dat ik eens moest gaan praten bij de Tweede Kamer, daar had men bewegwijzering nodig. Ik luisterde en vond het vreemd, want er werd daar nu niet gebouwd en omdat het allemaal bekend terrein is, is er vrijwel geen bewegwijzering nodig in dat soort gebouwen. Het was onzin, maar hij drong vreemd aan. Dus zei ik dat ik wel eens zou bellen, maar peinsde er niet over om dat echt te doen.

Pas in 2007 zou ik weer aan het feestje, de vreemde vragen en vooral aan die opmerking over geld en geheimhouding afdwingen denken. Dat het niet slim was, maar sluw in dit geval, zou ik dan pas beseffen. Een cruciaal verschil, maar heel belangrijk voor me ruim dertig jaar later.

EIND 1975 - TWEDE KAMER

Johan belde later weer over de Tweede Kamer. Toen ik hem nu in stevige bewoordingen meldde dat er daar niets nodig was, werd hij boos en stelde dat hij met Marinus had gesproken en dat ik dus moest bellen. Hij had de naam van een Hoofd Beveiliging. Ik zei dat een Hoofd Beveiliging nooit iets te maken had met de keuze van de bewegwijzering en dat ik niet voor een paar stomme bordjes naar Den Haag kon rijden. Dat leverde geen geld op.

NOOIT PLAATS GEHAD

Maar nee, dit geval was anders. Ik zou het wel horen als ik belde.

Ik belde het Hoofd Beveiliging en die wilde direct een afspraak. Hij wist ervan zei hij. Ik vroeg nog waarom het ging, want voor een paar bordjes kon ik niet naar Den Haag rijden, zo stelde ik voor de zekerheid. Ik had wel vaker ambtenaren meegemaakt die me lieten komen voor een paar tientjes.

Maar hij zei dat het om een heel groot project ging. Hij kon niet zeggen waarom dan precies, dat hoorde ik dan nog wel.

Ik reed dus op het afgesproken tijdstip naar Den Haag en had een gesprek met de bewuste persoon. Hij zei dat ik eerst met hem moest praten en daarna met een lid van de Tweede Kamer dat daarover ging.

We dronken wat en hij vroeg belangstellend naar mijn werk en thuissituatie. Toen bracht hij me naar boven, naar een mij onbekende persoon. Ik had totaal geen belangstelling voor de politiek in die tijd, dus ik kende de persoon ook echt niet. Van het gesprek begreep ik helemaal niets, want hij had het over mijn privéleven. Over Wies, de kinderen en meer.

Ik weet nog dat ik als verdoofd was en me steeds afvroeg wat dat gesprek nu met bewegwijzering te maken had. Uiteindelijk stelde hij dat hij 'ja' van mij moest horen, omdat men van hem verwachtte dat hij toestemming gaf ergens voor. Ik begreep het niet en vroeg weer over welk project het nou ging. Hij knikte vreemd en zat even stil in zijn stoel, hij keek me alleen maar aan. Plotseling stond hij op en liet me uit. Ik was blij dat ik weg mocht. Bij de deur bedacht ik dat Marinus me natuurlijk zou vragen of het om een groot project ging of niet. En dat wist ik niet.

'Nog even voor de duidelijkheid, om welk project gaat het nou en hoe groot is het?' vroeg ik.

Maar hij grijnsde en liet me uit.

'Dat hoor je later nog wel.'

BEGIN 1976 - COMMISSIE BIJ JUSTITIE

Weer wat later deed zich weer een vreemde situatie voor. Marinus wilde dat ik naar Den Haag ging, waar zich bij het Ministerie van Justitie een bewegwijzeringsproject voordeed. Het had te maken met die keer bij de Tweede Kamer, zei hij. Ik zou daar wel horen hoe en wat. Ze wilden me alleen maar even spreken. Ik hoefde ook geen monsters mee te nemen. Hij benadrukte dat sterk.

Dat was erg vreemd, want ik heb altijd een koffertje met documentatie en wat

monsters mee. Ik was nog nooit ergens heen gegaan zonder, dus waarom moest dit zonder?

Ik nam toch mijn koffer mee, ondanks de uitdrukkelijke opmerking van Marinus. Ik werd eerst door twee mensen van de beveiliging naar een apart kamertje gebracht. Ik kreeg ook iets te drinken, omdat dat er straks wel bij in zou schieten. Ik keek hen verbaasd aan. Bij ambtenaren is dat juist altijd ruimschoots voorhanden. Wij hielden voor gesprekken met ambtenaren altijd minimaal twee keer zoveel tijd vrij als voor gesprekken bij bedrijven. Bij normale bedrijfsprojecten heeft men geen tijd voor kletsen, het moet veel efficiënter.

'Weet je waarom je hier bent?' vroeg de beveiligingsman toen.

'Niet precies, maar het zou gaan om meerdere bewegwijzeringsprojecten.'

'Dat klopt. Wie heeft je hier heen gestuurd?'

'Dat is mijn broer Marinus geweest, van ons bedrijf Euro-Routing Nederland. Maar mijn broer Johan is degene die de contacten heeft gelegd, heb ik begrepen. Ik ben hiervoor ook nog bij de Tweede Kamer geweest en heb daar ook met de beveiliging en met nog iemand anders gesproken. Ik weet zijn naam even niet meer', antwoordde ik.

'Dat klopt precies. Je bent goed op de hoogte', zei hij. Hij keek zijn collega wat lacherig aan. Net alsof ze me uitlechten en meer wisten dan ik.

Wat wisten zij dan wat ik nog niet wist? Maar ja, zij wisten om welke projecten het ging, dus het zal wel een logische reactie zijn, bedacht ik en zette het uit mijn hoofd.

'Je moet je broer maar goed bedanken later. Hij heeft erg veel voor je gedaan om je die opdracht te gunnen. Het gaat om heel veel opdrachten.'

'O, dat wist ik niet en hij wilde er niets over zeggen vreemd genoeg. Maar ik zal hem wel even bellen om hem hiervoor te bedanken dan. Dat had ik niet zo ingeschat, want hij is niet direct mijn aardigste broer, maar ik moet me dus vergissen.'

Ik moest nu een presentielijst invullen, zelfs het nummer van mijn rijbewijs hadden ze nodig. De man van de beveiliging stond er met zijn neus bovenop. Bij een Ministerie zou dat wel normaal zijn, dacht ik nog.

Het bleek een Commissie voor Justitie te zijn. Dus daarom moest ik eerst naar de Tweede Kamer en nu hier. Het kon dus inderdaad om een groot project gaan, of misschien wel meerdere projecten. Johan had dus toch gelijk gehad. Ik moest hem beslist bedanken hiervoor.

Toen ik de vergaderzaal in mocht, schrok ik. Ik was nog nooit in zo'n grote groep geweest en voelde me erg onzeker worden. Ik was in grote gezelschappen helemaal geen held, dat wist ik wel van mezelf. Ik werd dan te nerveus en kon niet goed nadenken.

Er zaten wel twintig of meer mensen om een lange tafel met luidsprekers, keurig verzorgd. Ik mocht naast de man van de beveiliging zitten, die me steeds begeleidde. Hij zei op vertrouwelijke toon dat hij me wel zou helpen.

Ze praatten over van alles, maar ik begreep er niets van. Het ging blijkbaar over zaken waar ik nog niets mee te maken had. De beveiligingsman fluisterde door alles heen. Erg lastig als je toch al nerveus bent en niet begrijpt waar het over gaat. Ik vond het ook nog eens onfatsoenlijk naar de anderen en gaf hem geen antwoord, maar hij bleef maar doorgaan.

Ik probeerde te luisteren, maar het was net alsof ik niet kon denken. Het moest door de zenuwen komen.

Tegenover me zat een aardige vrouw, die mijn nerveusheid blijkbaar opmerkte en me vriendelijk en opbeurend toeknikte. Zodanig dat ik me een beetje schaamde. Verdorie, ik was toch geen kind meer? Ik knikte maar zo ernstig mogelijk terug en deed alsof ik alles wel begreep. Op enig moment zou men wel over die bewegwijzering beginnen. Dan was ik op mijn vakgebied en kon ik ze precies vertellen wat er mogelijk was en wat de beste aanpak was. Ik kreeg niet voor niets veel opdrachten. Dat had ik te danken aan mijn aandacht voor de klant en niet primair voor de winst.

Toen vroeg men ineens of ik het ergens mee eens was en de man van de beveiliging zei fluisterend dat ik 'ja' moest zeggen. Dus gaf ik een bevestigend antwoord, zonder te begrijpen waar het precies over ging. Maar de mij onbekende dame tegenover me zag dat en keek boos naar de beveiligingsman.

'Weet je wel waarom je hier eigenlijk bent?' vroeg ze me ineens hardop.

Ik schrok en voelde me betrappt. De beveiligingsman naast me fluisterde snel dat ik niets mocht zeggen over de bewegwijzering, maar dat ik moest zeggen dat ik het allemaal al van mijn broer wist en het liever niet wilde herhalen.

Waarom zou ik niets over de bewegwijzering mogen zeggen, als ik hier juist ben gekomen voor die bewegwijzering? Ik heb een gruwelijke hekel aan liegen, dus besloot ik om die beveiligingsman niet te gehoorzamen.

'Jazeker, natuurlijk weet ik dat. Ik ben hier voor projecten waarvoor jullie bewegwijzering nodig hebben.'

De vrouw keek alsof ze het in Keulen hoorde donderen en er ging een afkeurend geluid door de hele zaal. Ik schrok ervan. Wat heb ik nou weer fout gedaan? Ik begreep er niets van en mijn hart klopte in mijn keel.

'Dus je weet helemaal niet waarover dit gaat', zei ze vragend en mij en de anderen om haar heen vol verbazing aankijkend.

'Ik kom hier voor bewegwijzering en dat weten de mannen van de beveiliging ook wel. We hebben het er nog over gehad hier buiten in een zaaltje. Ben ik hier bij de verkeerde kamer gekomen misschien? Ik begreep al niet waar het allemaal over ging, dus kan het een misverstand zijn?'

LEUGENS / WANEN

Ik keek de beveiligingsman naast me boos aan, maar die keek wat schuchter en schamper lachend naar de tafel voor hem, waar niets te zien was overigens. 'Laat dan eens zien waarvoor je hier bent', zei de man links van me, die tot nu toe rustig had zitten luisteren en nauwelijks aandacht aan me had geschonken. Ik was blij dat ik nu eindelijk mijn documentatie en monsters kon laten zien. Maar toen ik die uit mijn koffer haalde en mijn documentatie aan iemand wilde geven, hoefde het plotseling niet meer en werd ik snel door de beveiliging weggevoerd.

Ik zou nog wel horen hoe en wat, zei hij tegen me. Ik had het zeker verprutst. Ik was veel te nerveus en had de zaak niet voldoende onder controle. Meestal heb ik daar geen problemen mee. Met twee HTS-diploma's en een vlotte babbel was ik eerder te zwaar dan te licht voor deze positie. Ik schaamde me diep voor deze afgang, maar ik was erg opgelucht dat ik weg mocht.

Ik moest nog even wachten in een kamertje. Mevrouw de politica wilde nog even met me spreken, maar dat moest na de vergadering. Na lang wachten kon ik eindelijk met haar praten en ze constateerde na de nodige vragen dat ik van niets wist. Ze hoorde met toenemende verbazing aan dat ik hier voor bewegwijzering kwam. En alles was door mijn broers geregeld.

Ze legde uit waarom het wel ging en ze vertelde weer dingen die ik niet begreep. Alsof mijn hoofd leeg was.

'Ze willen nu dat ik toch toestemming geef, maar ik wil hiervoor geen toestemming geven. Maar ik weet niet of ik dit wel kan tegenhouden alleen. Ik ben de enige met dit standpunt hier.'

Ze keek erg bedenkelijk en het moest dus iets ergs zijn. Ik begreep er helemaal niets van en staarde haar vermoedelijk wat onnozel aan. 'Wat kon er in godsnaam zo erg zijn aan bewegwijzeringsprojecten? Waar had men het in vredesnaam over?'

Ik mocht eindelijk naar huis en buiten slaakte ik een diepe zucht van opluchting, alsof er een zware last van me afviel. Ik schudde zelfs even met mijn schouders, alsof ik me lichter voelde worden. Nog nooit in mijn leven had ik zoiets beleefd. Waarom begreep ik er niets van? En waarom die enorme opluchting? Er klopte iets niet, maar hoe ik hier ook over nadacht, ik kon niet begrijpen hoe dit kon. Zou er iets met me aan de hand zijn? Was mijn geheugen niet in orde misschien? Vergat ik dingen die anderen nog wel wisten en kon ik het daarom niet volgen? Ik wist dat ik dat wel vaker had. Mijn gedachten stonden dan vrijwel stil en door een soort angst kon ik niet meer denken. Waarom die vreemde angst? Ik hoefde toch nergens bang voor te zijn? Ik schudde alles nu snel van me af. Dit hielp zo niet, ik moest opletten of het vaker gebeurde. Dan moest ik ermee naar een dokter.

'Wat een ellende hier zeg. Geef mij maar een normaal project als een ziekenhuis of zo', mompelde ik en zocht mijn auto op.

Marinus vroeg de volgende ochtend hoe het was gegaan en was boos dat ik toch mijn koffertje met spullen had meegenomen. Vreemd genoeg kon ik me van alles niet zoveel meer herinneren en kapte het gesprek beschaamd af.

'Dus je weet niet meer hoe het gaat verlopen met die opdrachten?' 'Nee', zei ik aarzelend, terwijl ik me probeerde te herinneren hoe het ook al weer gegaan was. 'We zouden het nog wel horen en het leek of ik daar verkeerd was. Vreemd allemaal daar.'

Meer kon ik er niet van maken en liep snel naar mijn eigen kamer. Ik kon me wel erg weinig herinneren en schaamde me daarvoor.

1976 - JOHAN BEDANKEN VOOR JUSTITIE

Een week later belde de man van de beveiliging bij Justitie, die ik had laten stikken door de waarheid over de bewegwijzering te vertellen. Hij wilde weten hoe ik het had gevonden.

Ik moest even nadenken waar het ook al weer over ging en wist vreemd genoeg vrijwel niets meer van wat er plaats had gevonden.

'Ja, wat merkwaardig allemaal', antwoordde ik aarzelend en probeerde hem uit te lokken om dat dan maar zelf te vertellen. 'Je bent bezig met andere zaken en kan dan soms niet zo schakelen?'

'O nee, laat maar. Het is wel goed. Maar heb je je broer nog bedankt voor wat die allemaal voor je heeft gedaan om deze opdrachten naar jou toe te krijgen?' vroeg hij.

'Nee, dat is ook zo. Gaat het nog door dan? Ik hoor er niets over en weet zelfs niet met wie ik contact moet opnemen hierover. Kun je me een naam geven met wie ik hierover moet bellen? Welke afdeling behandelt dit straks?'

'Dat hoor je heel binnenkort wel', zei hij en hing op.

Wat een merkwaardig gesprek. Het ging nergens over, geen contacten, geen projecten, helemaal niets. Ik had nooit eerder zo'n vreemd project meegemaakt en hoofdschuddend ging ik weer aan het werk.

Wat later belde ik toch maar even met Johan.

'Johan, bedankt nog voor wat je allemaal bij Justitie voor mij gedaan hebt.'

'Waarom dan, hoe is het gegaan?' vroeg hij verbaasd.

'Nou, ik kwam bij die mensen en een paar beveiligingsmannen vertelden me dat

het om heel veel projecten ging en dat ik jou wel heel dankbaar moest zijn, dus hierbij bedank ik je daarvoor. Ik wist niet dat je zulke goede contacten had daar. Hoe kom je daaraan?'
'Ja, dat vertel ik je niet, dat hoort bij mijn netwerk en dat komt omdat je met veel zaken bezig bent en ook wat dingen terug doet. Netwerken heet dat.'
We praatten nog wat en hij constateerde dat ik niet veel meer wist van hoe het was gegaan. We hingen op.

1976 - FEESTJE BIJ JOHAN EN HEIMELIJK VERHOOR

Een paar weken later belde Marinus me en zei dat er alweer een feestje was bij Johan. Hij vroeg of ik daar ook heen ging. Anjo had Wies inderdaad gebeld hierover.

'Alweer een feest, we komen er net vandaan', wierp ik tegen. 'Het is er altijd wel gezellig, maar Johan is nou ook niet de aardigste broer die ik heb. Hij is altijd met zichzelf bezig en hoe goed hij alles doet als makelaar. Dat is overigens ook wel zo, maar hij overdrijft ook wel en is zoals altijd knap arrogant. Hij weet altijd alles beter dan een ander.'

Maar Marinus drong aan en noemde ook de opdracht van Justitie. Dat was waar, ik had hem nog bedankt. Dus vooruit dan maar. Marinus zou ons op komen halen. Henny zou ook nog wel bellen met Wiesje.

Op het feest bleek dat er erg weinig gasten waren. Wat bureu en een vreemde man, die zich daar niet thuis voelde, dat zag je zo.

Johan wilde even met me praten en zonderde zich met mij af bij zijn bureau in de hoek van de kamer.

'Hans, weet je nog dat ik vroeger eens met je gepraat heb over een speciaal project waar ik mee bezig ben en waarvoor ik je vroeg om vertrouwen in mij te hebben en ongezien te ondertekenen?'

Ik dacht even na. Ik was dat helemaal vergeten, maar wist het nu weer.

'Ja, dat weet ik nog. Ik moest een handtekening zetten, zonder de inhoud te hebben gezien. Levensgevaarlijk dus, maar je zei dat het later voor mij voordeel kon opleveren. Hoe zit het daarmee? Gaat het nog wat opleveren? Fiscaal of zo?'

'Nee, ik ben er nog steeds mee bezig. Daar gaat het nu juist om. Ik moet bevestiging hebben van iemand en diegene zal ik zo aan je voorstellen. Je hoeft uitsluitend te bevestigen dat je weet dat je toen een handtekening hebt gezet en dat je verder afwacht. Dus beslist niet noemen dat je het stuk nooit hebt gelezen

hoor, dan kan alles misgaan! Denk erom, het project Justitie heb ik ook al naar je toegespeeld!'

Hij was heel overtuigend en ik wilde niet dat er iets misliep dat groot voordeel voor mij of ons kon hebben. Het moest wel iets fiscaals zijn, of iets met Justitie? Maar wat dan? Ik kon niets bedenken, maar Johan zou zijn jongste broer niet bedriegen of benadelen, leek me. Anders deed hij niet zoveel moeite. En inderdaad, dat project met Justitie kon wel heel groot worden misschien. Ik had er toch een dubbel gevoel over, want ik voelde me in een hoek gedreven. Normaal zou ik dit immers nooit doen!

Johan ging even weg om de mij onbekende man op te halen. Terwijl de man meelisterde, stelde Johan zijn vraag.

'Je hebt dus een tijd terug een stuk ondertekend, waarin je mij toestemming gaf om namens jou te handelen met betrekking tot de inhoud van het document', formuleerde hij zorgvuldig en mij vragend aankijkend.

'Ja, dat klopt. Maar ik heb er verder niets meer over gehoord', antwoordde ik. Johan keek me fronsend aan, omdat ik blijkbaar meer zei dan we hadden afgesproken.

'Dat doet er nu niet toe. Ik hoef alleen te weten dat je dat hebt ondertekend en mij toestemming hebt gegeven om namens jou te handelen.'

'Dat klopt dan', antwoordde ik.

Maar de man liet zich niet met een kluitje in het riet sturen.

'Ken je de inhoud van het stuk dat je ondertekend hebt?'

Ik keek hem aarzelend aan, want nu moest ik liegen. Wat ik nooit zou doen normaal gesproken. Maar omdat Johan me zwijgend en met grote dwingende ogen aankeek, loog ik toch.

'Ja hoor, dat weet ik wel ongeveer.'

'Kun je me dan even vertellen wat de inhoud is?' vroeg de man slim.

Johan kwam er nu tussen en werd boos op de man. Hij nam hem direct mee aan zijn arm. Ik keek ze verbaasd na. Waar ging dit in vredesnaam over?

Johan praatte geagiteerd met de man en was duidelijk boos op hem. Ik liep maar naar een ander groepje toe.

Later vroeg ik wat er nu gaande was, maar Johan wimpelde het weg.

'Niets, dat hoor je later nog wel eens. Misschien wordt het wel niets. Stel je er maar niets van voor en laat mij nou maar mijn gang gaan.'

Ik vertrouwde het niet helemaal. Waar kon dat nu om gaan? Een speciale regeling die geld opleverde misschien? Hij zat in veel zaken en wist ook veel van fiscale zaken.

Proevend van wat Anjo weer allemaal had klaargemaakt, zag ik de man bij Johan's bureau staan. Hij keek naar de boeken in de boekenkast. Hij was alleen en niemand praatte met hem. Hij werd als een melaatse behandeld plotseling.

Voor mij was dat altijd onmiddellijk een reden om naar iemand toe te gaan en even een babbeltje te maken. Dus liep ik vlot naar hem toe.

'Zo, een vreemd rustig feestje hè?'

Hij keek me verbaasd aan.

'Dus je denkt dat het om een feestje gaat, dit hier?'

'Hoezo, waar gaat het dan om?' vroeg ik nu op mijn beurt verbaasd.

'Kom maar even naar de hal toe straks, dan zal ik het je vertellen. Maar je broert wil niet dat we elkaar alleen spreken. Dus laat niets merken.'

Hij liep weg en ging naar het toilet in de gang. Maar Johan had gezien dat ik met hem sprak en nu naar hem staarde. Hij kwam snel naar me toe.

'Wat heeft hij je gevraagd? Ik vertrouw hem niet, ik zal hem vragen om weg te gaan. Hij heeft niet het recht om met jou te praten en door te vragen.'

Ik keek Johan stomverbaasd aan, maar bedacht dat het om iets geheimzinnigs ging en dat kon om kleinigheden gaan. Zoveel wist ik wel van fiscale zaken.

Ik hoorde Johan in de gang tekeer gaan tegen de man en vervolgens hoorde ik de deur met een klap dichtslaan. Anjo kwam snel naar me toe en stelde me gerust.

'Die man hadden we helemaal niet willen uitnodigen, maar dat moest even voor een speciaal project.'

Johan kwam even later terug.

'Die man wil dat ik je zeg dat hij net buiten de oprit op je wacht, want ik heb hem verboden om op mijn oprit te staan, dat is privé-terrein tenslotte.'

Anjo bemoeide zich ermee.

'Je moet mooi hier blijven hoor, het is een vreemde vent en een rotzak. Typisch CDA, maar goed dat we VVD stemmen, veel beter en daar kun je wat mee tenminste.'

Ze gaf me snel een bordje eten en begon over de kinderen en zo. Ik zette het maar snel uit mijn hoofd. Ik kon moeilijk naar die man toegaan, dat zou betekenen dat ik Johan en Anjo voor het hoofd stootte.

Dan horen we allemaal de claxon van een auto buiten, die duidelijk boos was. Dat moet die mij onbekende man zijn, die wil dat ik met hem praat over dat geheimzinnige project van Johan. Maar Anjo is er als de kippen bij om er voor te zorgen dat ik niet naar buiten ga.

Abnormaal vroeg kwam er plotseling een einde aan het feestje. Marinus bracht ons weer thuis.

Maar een week later belt me iemand uit Den Haag. Het blijkt de politica waar ik mee had gesproken en die wilde proberen mij te helpen.

Vreemd waarom was ik dat gesprek helemaal vergeten? Want nu ze het stelt, weet ik het weer. Ze zegt dat ze een kennis had gevraagd om te controleren of ik wist waar het om ging, maar die mocht uitsluitend in aanwezigheid van Johan

me beperkt vragen stellen. Hij had zijn best gedaan, maar kwam niet verder en was uit het huis gezet en had nog gewacht, maar was toen heel erg boos voor niets weggereden. Ze kon er nu niets meer aan doen. Bel me later maar als je weet waar het over gaat. Ik weet wel hoe je dit kunt tegengaan. Ik hoor het met stijgende verbazing aan. Wat zou ik in vredesnaam dan moeten weten? Ik begin me te ergeren aan wat Johan allemala uitspookt en mij daar helemaal buiten laat. Ik heb een gruwelijke hekel aan dat liegen en bedriegen, zeg nou gewoon waar het op staat, dat is veel gemakkelijker.

DECEMBER 1976 - MISKRAAM

→ NOOIT AANTAL
GENOEMD

Wies was weer zwanger. Eigenlijk wilden we nog geen tweede kind, maar we waren wel blij. We wilden graag drie kinderen immers en hoewel dit niet gepland was en het wel wat drukker voor Wies zou worden, vonden we het prachtig. Ik kuste haar op haar nog steeds mooie en strakke buik en we waren erg gelukkig.

Een week of drie later belde ze haar moeder en haar zusjes om het blijde nieuws te vertellen. Maar ze was helemaal niet gelukkig met de reactie van het thuisfront, zoals wel de eerste keer met Ilse.

'Mijn moeder en Klazien zijn helemaal niet blij en huilden zelfs', zei ze, duidelijk in de war en ongelukkig. 'Zo vreemd, ze zouden toch juist heel blij moeten zijn en ze huilden zo vreemd, niet van geluk, maar juist verdrietig. Alsof ze helemaal

niet wilden dat we nog een kind kregen. Mer nooit iets van gemerkt

Ze begreep er niets van. Zelf waren we er wel blij mee tenslotte. Ze voelde dus wel degelijk dat er iets niet in orde was. Wies was boos en belde een tijdje niet meer.

→ alles was dus iedereen blij!
Een paar dagen later belde Klazien. Ze wilde tot onze verrassing een paar dagen bij ons logeren.

'Ze heeft zeker vrij gekregen, want ze moest normaal nog studeren of werken', zei Wies. Klazien was bezig met een opleiding Fysiotherapie en stages.

Klazien deed normaal, maar was een beetje stilletjes, bedrukt zou je kunnen zeggen. Het viel me op en dus lette ik meer op Klazien dan anders.

Op een ochtend zag ik Wies vreemd stil in een stoel bij het raam zitten. Klazien was in de keuken bezig, wat Wies normaal deed.

'Ik moet rustig aan doen en hier blijven zitten' zei Wies als antwoord op mijn vragende blik.

Ik keek waar Klazien mee bezig was en zag haar in de keuken ontbijt klaarmaken en twee glazen drinken. Ze pakte een pil uit een doosje dat ze snel weer neerlegde.

nooit gebeurd

Een medicijn voor haarzelf, dacht ik.
'Wat doe je?' vroeg ik in mijn onschuld.
Klazien schrok. Ga weg hier, ik moet even iets klaarmaken.
Ze duwde me de keuken uit terwijl ze cryptisch zei dat ik haar later dankbaar zou zijn. nooit gezegd
Stomverbaasd liet ik me de keuken uit duwen. Ik werd in mijn eigen huis uit onze eigen keuken gezet voor iets waar Klazien mee bezig was. Ik werd boos, maar bedacht dat ze iets onder de leden moest hebben en dan had ze wel recht op privacy. Maar waarom zei ze dan dat ik haar later dankbaar zou zijn? Dat duidde erop dat het niet voor haarzelf was. Ze zou toch niets met Wies doen? Ik kon me er niets bij voorstellen. Wies stiekem een medicijn geven? Nee, dat zou ze nooit doen zonder toestemming van Wies. Ze hield van haar zus. Ik had het vast verkeerd begrepen of ze had het verkeerd gezegd. Dat kon gebeuren. Ik ging naar boven, naar mijn kantoor. Klazien ging later die dag weer terug naar Leeuwarden.

Op 9 december 1976 kreeg Wies heftige krampen en voelde zich heel vreemd. Ze was duidelijk bang.

Ze ging naar het toilet en kwam terug met grote ogen van schrik en angst.
'Ik heb een miskraam gehad, het vruchtje ligt in het toilet.' die is waar.
Ik ging kijken en inderdaad, daar lag een heel klein vruchtje, het was duidelijk te zien.

Wies belde huisarts Hogen Esch en die kwam onmiddellijk langs. Hij vroeg of hij het vruchtje mee mocht nemen, hij wilde het op sterk water zetten. Dat vonden wij goed.

We waren compleet van ons stuk gebracht. Wies was toch heel gezond en waarom zou zij dan een miskraam moeten krijgen? Hogen Esch dacht dat er misschien iets mis was met het kindje, de natuur regelde veel zelf, zei hij. Het was maar beter zo, je moest de natuur zijn gang laten gaan.

Wies belde teleurgesteld haar familie op en vertelde het droevige nieuws. Het voorval met Klazien was ik overigens al totaal vergeten, wat heel opmerkelijk is natuurlijk. Pas dertig jaar later zal ik het me wel weer herinneren.

Wies en ik namen ons voor om de familie in het vervolg niet weer zo vroeg op de hoogte te stellen. Beter eerst drie maanden wachten de volgende keer.

mijn familie wist helemaal niet, dat ik voor de 2^e keer zwanger was.

En de miskraam kwam zeker niet door een pil die ik moest slikken van Klazien!

3

NIEUWBOUW IN DRACHTEN

JANUARI 1977 - HUURHUIS AAN DE KEIZERSKROON

Mijn broer Ruud deed inmiddels de verkoop en ik huurde daarom een huis in Leeuwarden. Ik zou de interne verkoop gaan verzorgen, als commercieel directeur. Ook werd ik later directeur van de isolatiepoot die we opzetten naar een idee van Marinus, maar bijna net zo snel weer verkochten. Een gevalletje schoenmaker houd je bij je leest. Betty, de zus van Wies, was inmiddels de secretaresse van mijn broer.

Zowel Marinus als onze ouders hadden vreemd aangedrongen op een verhuizing, maar vonden ons idee om een huis te laten bouwen maar niets. Ze hadden gedacht dat we snel een bestaande woning in Leeuwarden zouden kopen. Maar ik had uitgerekend dat het bouwen van een mooie woning heel goed mogelijk was, gezien de enorme waardeinstijging van ons huis in 't Harde.

Ik vond heel snel een huurwoning aan de Keizerskroon in Leeuwarden. We deden er weinig aan natuurlijk, omdat het immers tijdelijk was. Ik was daar maar vier nachten in de week en we waren in het weekend gewoon in 't Harde. We legden een paar goedkope matten op de vloer en zetten een oude stoel en een geleende tafel neer. Een bed hadden we nog wel.

Op dat huurpand kreeg ik tot mijn stomme verbazing nog 1500 gulden subsidie ook, omdat men niet keek naar het feit dat we nog een huis hadden in 't Harde. Door de aftrekbare hypotheek op het andere huis, was ons inkomen laag genoeg om in aanmerking te komen voor subsidie. De man die daarover ging vond het ook merkwaardig en zei dat het daar natuurlijk niet voor bedoeld was, maar ik kon toch gewoon mijn aanvraag indienen. Ze waren blijkbaar niet berekend op iemand die een eigen huis had en ook nog een huis ging huren. Met onze dubbele lasten, maakte ik er dankbaar gebruik van. Het werd keurig uitbetaald later.

We wachtten even af hoe het ging in Leeuwarden en zochten een paar maanden later een mooi stuk grond. We kregen er eerst een paar maanden optie op, zodat we op zoek konden gaan naar een architect en konden laten uitrekenen hoeveel

ik ging
dag
niet
elke
week
was